

**PREZES
URZĘDU OCHRONY
KONKURENCJI I KONSUMENTÓW
DELEGATURA WE WROCŁAWIU**

50-413 Wrocław, ul. Walońska 3-5
tel.(071) 344 65 87, (071) 34 05 920, fax (071) 34 05 922
e-mail: wroclaw@uokik.gov.pl

Wrocław, 28 grudnia 2010 r.

RWR 411 -5/10/ZK

Decyzja RWR 34/2010

- I.** Na podstawie art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 4 ust.1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 roku w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu przeciwko Adamowi Dubaniewiczowi prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „JAŚMIN” Usługi Pogrzebowe Adam Dubaniewicz w Gryfowie Śląskim,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na nadużywaniu przez ww. przedsiębiorcę pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosekteryjnych, na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej, wobec zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim, w wyniku uniemożliwiania przedsiębiorcom wykonującym usługi pogrzebowe odbioru tych zwłok bez uprzedniego uregulowania opłat związanych z czynnościami ubrania zwłok, kosmetyki zwłok i złożenia zwłok, które samowolnie wykonywał ww. przedsiębiorca, co stanowi praktykę ograniczającą konkurencję z art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 1 września 2010 roku.

- II.** Na podstawie art. 11 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 4 ust.1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 roku w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu przeciwko Adamowi Dubaniewiczowi prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „JAŚMIN” Usługi Pogrzebowe Adam Dubaniewicz w Gryfowie Śląskim,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

uznaje się za ograniczającą konkurencję praktykę polegającą na nadużywaniu przez ww. przedsiębiorcę pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosekteryjnych, na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej, wobec zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim, w wyniku bezpośredniego narzucania nieuczciwych cen poprzez pobieranie od odbierających te zwłoki opłaty administracyjnej, opłaty z tytułu wydania zwłok po godzinach pracy oraz opłaty z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy, co stanowi naruszenie art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów i stwierdza zaniechanie jej stosowania z dniem 1 września 2010 roku.

- III.** Na podstawie art. 105§1 k.p.a. w związku z art. 83 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. nr 50, poz. 331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 4 ust.1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 roku w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu przeciwko Adamowi Dubaniewiczowi prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „JAŚMIN” Usługi Pogrzebowe Adam Dubaniewicz w Gryfowie Śląskim,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

umarza się postępowanie antymonopolowe wszczęte w sprawie uznania za ograniczającą konkurencję i nakazania zaniechania stosowania praktyki polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosekteryjnych na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej w wyniku prowadzenia działalności akwizycyjnej wykonywanych usług pogrzebowych poprzez wywieszenie cennika tych usług na terenie wyżej wymienionego prosektorium, co mogło naruszać art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

- IV.** Na podstawie art. 106 ust. 1 pkt 1 powołanej wyżej ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 4 ust.1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 roku w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887), po przeprowadzeniu postępowania antymonopolowego wszczętego z urzędu przeciwko Adamowi Dubaniewiczowi prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „JAŚMIN” Usługi Pogrzebowe Adam Dubaniewicz w Gryfowie Śląskim,

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

nakłada się na **Adama Dubaniewicza** karę pieniężną w wysokości 4 132,32zł (słownie: cztery tysiące sto trzydzieści dwa złote, trzydzieści dwa grosze) płatną do budżetu państwa za stosowanie praktyk opisanych w punktach I i II sentencji niniejszej decyzji.

Uzasadnienie

1.1. W związku z powziętą przez Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów, [zwanego dalej także „Prezesem Urzędu” lub „organem antymonopolowym”] informacją zawartą w piśmie przedsiębiorcy, Prezes Urzędu wszczął postępowanie wyjaśniające w celu wstępnego ustalenia, czy nastąpiło naruszenie przez Adama Dubaniewicza prowadzącego działalność gospodarczą pod nazwą Usługi Pogrzebowe „Jaśmin” przy ul. Partyzantów w Gryfowie Śląskim zakazu nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku usług prosekcyjnych poprzez bezpośrednie narzucanie uprawnionym do pochowania osób zmarłych na terenie szpitala nieuczciwych cen, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 2 pkt 1 powołanej wyżej ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów [zwanej dalej także „ustawą o ochronie (...)”]. Sprawa prowadzona była pod sygn. akt RWR 400- 17/09/ZK.

W toku przeprowadzonego postępowania wyjaśniającego organ antymonopolowy ustalił, iż Adam Dubaniewicz jest najemcą prosektorium na terenie którego, na mocy umowy z dnia 27 lutego 2009 roku zawartej z Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. we Lwówku Śląskim, zobowiązał się do całodobowego i w dni wolne od pracy wykonywania czynności związanych z postępowaniem ze zwłokami osób zmarłych na terenie prowadzenia działalności przez zleceniodawcę, to jest ich przechowywania, umycia, ubrania i wydania osobom uprawnionym do ich pochowania.

Na terenie przedmiotowego prosektorium, w pomieszczeniu biurowym wywieszony jest „Cennik Jaśmin [Brutto]”, z którego treści wynika, iż Adam Dubaniewicz za czynność przygotowania zwłok do pochówku pobiera opłatę w wysokości 395,90 zł.

Dowód: k. 1, 15-16 i 22-25 akt o sygn. RWR 400-17/09/ZK

1.2. Mając na uwadze wyniki postępowania wyjaśniającego sygn. akt RWR 400 – 17/09/ZK, organ antymonopolowy postanowieniem nr 78/2010 z dnia 16 kwietnia 2010 roku wszczął z urzędu przeciwko Adamowi Dubaniewiczowi postępowanie antymonopolowe pod zarzutem:

nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosekcyjnych na terenie Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w likwidacji z siedzibą w Lwówku Śląskim w wyniku:

1. zastrzegania do własnego wykonania wobec osób zmarłych na terenie Powiatowego Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim czynności złożenia zwłok, ubrania zwłok i kosmetyki zwłok,
oraz
2. prowadzenia działalności akwizycyjnej wykonywanych usług pogrzebowych poprzez wywieszenie cennika tych usług na terenie prosektorium należącego do ww. SPZ ZOZ.

Jednocześnie punktem II i III ww. postanowienia nr 78/2010, Prezes Urzędu na podstawie art. 73 ust. 1 i 6 ustawy o ochronie (...) zaliczył w poczet dowodów całość informacji zebranych w toku postępowania wyjaśniającego oraz niektóre informacje uzyskane w toku postępowania przeprowadzonego pod sygn. RWR 411-5/09/ZK.

Dowód: k. 1-2.

1.3. W odpowiedzi na stawiane zarzuty Adam Dubaniewicz w pismach z dni 17 maja 2010 roku i 22 czerwca 2010 roku wskazał, że nie kontaktuje się z rodziną osoby zmarłej na terenie Powiatowego Centrum Zdrowia sp. z o.o. w Lwówku Śląskim. W przypadku

zlecenia dokonania pochówku przez inne firmy pogrzebowe także nie kontaktuje się z rodziną osoby zmarłej, a jedynie z daną firmą pogrzebową upoważnioną do odbioru zwłok. Podniósł, iż przygotowanie ciała do pochówku polega na ubraniu osoby zmarłej w odzież, którą rodzina zmarłego podała dla firmy zajmującej się pochówkiem. Poprzez wykonanie czynności kosmetyki rozumieć zaś należy wykonanie czynności golenia, czesania i makijażu. Czynność złożenia zwłok polega na złożeniu zwłok przez pracownika prosektorium do trumny lub na nosze. Powyższe czynności nie są przez niego wykonywane w każdym wypadku, gdyż wykonują je także inne zakłady pogrzebowe. Adam Dubaniewicz wskazał również, że opłata administracyjna dotyczy poniesionych kosztów opłaty za prosektorium. Określając koszty ponoszone przez niego a związane z wydawaniem ciał osób zmarłych w dni wolne od pracy i święta wskazał na wynagrodzenie za pracę, koszty paliwa dojazdu i amortyzację pojazdu.

Dowód: Wyjaśnienia Adama Dubaniewicza k. 40, 192.

1.4. Postanowieniem nr RWR 185/2010 z dnia 10 września 2010 roku oraz Postanowieniem nr RWR 240/2010 z dnia 8 grudnia 2010 roku Prezes Urzędu, biorąc między innymi pod uwagę fakt, iż prosektorium zajmowane przez Adama Dubaniewicza w wyniku dokonanej likwidacji SPZOZ w Lwówku Śląskim zostało wydzielone jako odrębna nieruchomość należąca do Powiatu Lwóweckiego, zmienił postanowienie Nr RWR 78/2010 w ten sposób, że nadał mu brzmienie:

I. Na podstawie art. 49 ust. 1 i art. 88 ust. 2 ustawy z dnia 16 lutego 2007 r. o ochronie konkurencji i konsumentów (Dz. U. Nr 50, poz.331 ze zm.) oraz stosownie do art. 33 ust. 6 tej ustawy i § 4 ust.1 Rozporządzenia Prezesa Rady Ministrów z dnia 1 lipca 2009 roku w sprawie właściwości miejscowej i rzeczowej delegatur Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (Dz.U. Nr 107, poz. 887),

– w imieniu Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów:

wszczyna się z urzędu przeciwko Adamowi Dubaniewiczowi prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „JAŚMIN” Usługi Pogrzebowe Adam Dubaniewicz w Gryfowie Śląskim

postępowanie antymonopolowe w sprawie uznania za ograniczającą konkurencję i nakazania zaniechania stosowania praktyki polegającej na:

nadużywaniu pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosekteryjnych na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej w wyniku:

1. uniemożliwiania przedsiębiorcom wykonującym usługi pogrzebowe odbioru zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim bez uprzedniego uregulowania opłat związanych z czynnościami ubrania zwłok, kosmetyki zwłok i złożenia zwłok, które samowolnie wykonywał ww. przedsiębiorca
oraz
2. prowadzenia działalności akwizycyjnej wykonywanych usług pogrzebowych poprzez wywieszenie cennika tych usług na terenie wyżej wymienionego prosektorium, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
3. bezpośredniego narzucania nieuczciwych cen poprzez pobieranie od odbierających ciała osób zmarłych na terenie Powiatowego Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim opłaty administracyjnej, opłaty z tytułu wydania zwłok po godzinach pracy oraz opłaty z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

- II.** Na podstawie art. 73 ust. 6 ustawy o ochronie konkurencji konsumentów, zawiadamia się o zaliczeniu w poczet dowodów całość informacji zebranych w trakcie postępowania wyjaśniającego sygn. RWR 400-17/09/ ZK.
- III.** Na podstawie art. 73 ust. 6 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zawiadamia się o zaliczeniu w poczet dowodów następujące informacje zebrane w trakcie postępowania o sygn. RWR 411-5/09/ZK:
pismo Henryka Madery z dnia 25 września 2009 roku: k.119;
kopia faktury VAT nr 32/08/2009 z dnia 18.08.2009 wystawionej przez Adama Dubaniewicza: k. 92;
kopia faktury VAT nr 23/08/2009 z dnia 03.08.2009 wystawionej przez Adama Dubaniewicza: k. 93;
kopia faktury VAT nr 45/09/2009 z dnia 07.09.2009 wystawionej przez Adama Dubaniewicza: k. 94.

Dowód: k. 238-239; 256-257.

2. Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny.

2.1.

Uczestnik postępowania Adam Dubaniewicz jest przedsiębiorcą prowadzącym działalność gospodarczą wpisaną do ewidencji działalności gospodarczej prowadzonej przez Burmistrza Gminy i Miasta Gryfów Śląski pod nazwą „JAŚMIN” Usługi Pogrzebowe Adam Dubaniewicz z siedzibą przy ul. Partyzantów w Gryfowie Śląskim. Przedmiotem jego działalności gospodarczej jest między innymi prowadzenie działalności pogrzebowej i pokrewnej.

Dowód: zaświadczenie o wpisie o ewidencji działalności gospodarczej: k. 17 akt o sygn. RWR 400-17/09/ZK

2.2.

W Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej znajduje się prosektorium o powierzchni 164,7 m² składające się m.in. z następujących pomieszczeń: sali sekcyjnej, pokoju przedsekcyjnego, chłodni z przedsionkiem, pokoju przygotowania zwłok, pokoju wydawania zwłok. Prosektorium to posadowione jest na terenie działki będącej własnością Powiatu Lwóweckiego. Na mocy umowy z dnia 1 marca 2009 roku Likwidator Samodzielnego Publicznego Zespołu Zakładów Opieki Zdrowotnej w likwidacji z siedzibą w Lwówku Śląskim oddał powyższe prosektorium do używania Adamowi Dubaniewiczowi. Najemca zobowiązał się do używania wynajętego obiektu i znajdującego się tam wyposażenia w sposób odpowiadający właściwości i przeznaczeniu rzeczy. Umowa została zawarta na okres 3 lat.

Dowód: umowa z dnia 1.03.2009r.: k. 12-14 akt o sygn. RWR 400-17/09/ZK, pismo z dnia 26.03.2009r.: k. 18 akt o sygn. RWR 400-17/09/ZK;

W dniu 27 lutego 2009 roku pomiędzy Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o., z siedzibą w Lwówku Śląskim [zwany dalej również Szpitalem lub Spółką], a Adamem Dubaniewiczem, została zawarta umowa, zgodnie z którą Szpital zlecił całodobowe i w dni wolne od pracy wykonywanie czynności związanych z postępowaniem ze zwłokami osób zmarłych na terenie prowadzenia działalności zleceniobiorcy we Lwówku Śląskim.

Do czynności tych zaliczono:

- przewiezienie zwłok z terenu prowadzenia działalności przez zleceniodawcę do prosektorium w ciągu dwóch godzin od chwili zawiadomienia;
- umycie, ubranie (okrycie) i wydanie zwłok osobie uprawnionej z zachowaniem godności należnej osobie zmarłej (czynności te nie są przygotowaniem zwłok do pochówku);
- przechowanie w chłodni zwłok osoby zmarłej na terenie prowadzenia działalności przez Zleceniodawcę nie dłużej niż 48 godzin. Czas liczony jest od przyjęcia ciała do prosektorium.

W umowie wskazano ponadto, iż za wykonanie powyższych czynności zleceniobiorca nie może pobierać opłat od rodziny zmarłego, a za ich wykonanie zleceniodawca zapłaci zleceniobiorcy 10 zł. plus VAT za każdą osobę zmarłą na terenie prowadzenia działalności przez Zleceniodawcę. Umowa weszła w życie w dniu 1 marca 2009 roku.

Dowód: umowa z dnia 27.02.2009r.: k. 15-16 akt o sygn. RWR 400-17/09/ZK, k. 213;

W Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. w Lwówku Śląskim obowiązuje Zarządzenie nr 22/2009 Prezesa Zarządu – Dyrektora NZOZ z dnia 16 marca 2009 roku w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych na terenie Szpitala. Zgodnie z jego treścią po stwierdzeniu zgonu przez lekarza, pielęgniarka wypełnia w dwóch egzemplarzach Kartę Skierowania Zwłok do Chłodni. W okresie pomiędzy stwierdzeniem zgonu a przekazaniem zwłok do chłodni pielęgniarka dyżurna usuwa z ciała zmarłego wenflony, dreny, cewniki oraz zanieczyszczenia biologiczne i pozostawia osobę zmarłą, nie krócej niż dwie godziny w miejscu ustronnym z zachowaniem godności należnej zmarłemu. Po zawiezieniu zwłok osoby zmarłej do pomieszczenia pro morte pielęgniarka dyżurna niezwłocznie przekazuje informację do izby przyjęć o konieczności powiadomienia o zaistniałym fakcie, firmę – Adam Dubaniewicz Usługi Pogrzebowe „Jaśmin”, świadczącą usługi prosektoryjne na rzecz Szpitala Powiatowego Centrum Zdrowia sp. z o.o.

Dowód: Zarządzenie nr 22/2009: k. 219-220;

Na terenie prosektorium, od dnia 1 marca 2009 roku do września 2009 roku w pomieszczeniu biurowym wywieszony był cennik usług świadczonych przez Adam Dubaniewicza, w którym widniały m.in. następujące pozycje:
trumna dębowa, trumna olcha, trumna beczka, krzyż, tabliczka, wykopanie grobu, wykopanie grobu głębokiego, zasypanie grobu, uformowanie mogiły, ustawienie krzyża, ułożenie wieńcy, ceremonia pogrzebowa, wniesienie do kaplicy, transport do 50 km, wiązanka na trumnie żywa, wiązanka na trumnie sztuczna, wieniec sztuczny duży, wieniec sztuczny mały, klepsydry, rozebranie pomnika, wywiezienie pomnika, rozebranie pomnika plus montaż, budowa grobowca pojedynczego, budowa grobowca podwójnego, malowanie grobowca, ekshumacja, trumna do ekshumacji, świece do kaplicy, komplet odzieży damskiej, komplet odzieży męskiej.

W cenniku tym widniała ponadto następująca pozycja:

- przygotowanie zwłok do pochówku....395,90

Dowód: CENNIK JAŚMIN [BRUTTO]: k. 25 akt o sygn. RWR 400-17/09/ZK

Od września 2009 roku Adam Dubaniewicz stosuje cennik, który zawiera następujące pozycje:

1. przygotowanie zwłok do pochówku – 350 zł
2. złożenie zwłok – 120 zł
3. Kosmetyka – 70 zł;
4. Chłodnia 24h – 107 zł
5. Przyjęcie zwłok z zewnątrz – 59,99 zł
6. Wydanie zwłok w dni wolne od pracy – 200 zł
7. Opłata administracyjna – 80 zł

Dowód: CENNIK: k. 41, wyjaśnienia Adama Dubaniewicza z 17.05.2010r.: k. 40;

Od 1 marca 2009 roku Adam Dubaniewicz wykonywał wobec osób zmarłych na terenie Powiatowego Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim czynności przechowania zwłok i przygotowania ich do pochówku. W okresie od 1 marca 2009 roku do 8 września 2009 roku Adam Dubaniewicz wykonał zlecone mu przez Spółkę czynności w 109 przypadkach, za każdym razem wykonując wobec nich czynność pielęgnacyjną umycia zwłok i wydania ich do pochówku. Tylko w jednym z tych przypadków Adam Dubaniewicz wykonał wobec osoby zmarłej na terenie Szpitala całą usługę pogrzebową.

Dowód: wyjaśnienia Adama Dubaniewicza z 08.09.2009r.: k. 28 akt o sygn. RWR 400-17/09/ZK;

Na wykonywaną przez Adama Dubaniewicza czynność przygotowania zwłok do pochówku składają się czynności: ubrania zwłok – polegająca na ubraniu osoby zmarłej w odzież, którą rodzina zmarłego podała dla firmy zajmującej się pochówkiem, oraz kosmetyka zwłok – czynność polegająca na goleniu, czesaniu i wykonaniu makijażu zwłok. Złożenie zwłok polega zaś na złożeniu zwłok przez pracownika prosektorium do trumny lub na nosze.

Dowód: wyjaśnienia Adama Dubaniewicza z 17.05.2010r.: k. 40;

Adam Dubaniewicz wydaje zwłoki osób zmarłych na terenie Powiatowego Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim bądź osobom uprawnionym do przeprowadzenia pochówku – rodzinom osoby zmarłej, bądź zewnętrznym zakładom pogrzebowym, którym osoby te udzieliły upoważnienia do zorganizowania pochówku. W przypadku, gdy rodzina osoby zmarłej zleci Adamowi Dubaniewiczowi dokonanie czynności przygotowania do pochówku wystawia on fakturę na rzecz konsumentów. W przypadku odbierania ciała przez przedsiębiorców, to na ich rzecz jest wystawiana faktura.

Dowód: wyjaśnienia Adama Dubaniewicza z 22.06.2010r.: k. 192;

Tabela 1

Struktura ilościowa czynności pogrzebowych wykonanych przez Adama Dubaniewicza wobec osób zmarłych na terenie szpitala w okresie 1.03.2009 r. – 31.12.2009 r.

	rok 2009			
	złożenie zwłok		ubranie i kosmetyka zwłok	
	liczba	udział	liczba	udział

Adam Dubaniewicz	192	100%	129	67,18%
pozostali	0	0%	63	32,82%

dowód: obliczenia własne według faktur VAT

Wśród przedsiębiorców, którzy w 2009 oraz w 2010 roku zostali upoważnieni do odbioru ciał osób zmarłych na terenie Szpitala z prosektorium zarządzanego przez Adama Dubaniewicza są m.in.:

PPUH Henryk Madera;
 Zakład Usług Pogrzebowych Krzysztof Hnydyszyn;
 Zakład Pogrzebowy i Kamieniarski „Szarfa”;
 Zakład Usług Pogrzebowych i Cmentarnych Mieczysław Siergun,
 Usługi Pogrzebowe Wiktor Bigdowski,
 Dom Pogrzebowy „Feniks”;
 Andreas Sonntag „Wrzos”
 Produkcja – Usługi – Handel Roman Apanasik
 Zakład Usług Pogrzebowych „Anubis” s.c. w Jeleniej Górze

W 2009 roku Henryk Madera prowadzący działalność gospodarczą m.in. w zakresie świadczenia usług pogrzebowych odbierał ciała osób zmarłych w Szpitalu z prosektorium zarządzanego przez Adama Dubaniewicza 68 razy. W okresie od 4 marca do 26 czerwca 2009 roku w 43 przypadkach odbioru zwłok z prosektorium przez powyższego przedsiębiorcę był on obciążany w wystawianych na jego rzecz fakturach obowiązkiem zapłaty za wykonanie takich czynności jak:

Złożenie zwłok – opłata w wysokości 85,60 zł brutto,
 Kosmetyka pośmiertna – opłata w wysokości 53,50 zł brutto,
 Ubranie zwłok – opłata w wysokości 256,80 zł brutto.

W niektórych przypadkach czynności te opisywane były w wystawianych przez Adama Dubaniewicza łączną nazwą czynności „przygotowania zwłok do pochówku”, za którą pobierał on opłatę w wysokości 395,90 zł brutto. W miesiącu maju 2009 roku opłata ta była zaś naliczana w zmiennej wysokości – od kwoty 276 zł brutto – do kwoty 781,10 zł brutto, a wykonywane przez Adama Dubaniewicza czynności opisywał on jako „usługa pogrzebowa”. Począwszy od dnia 15 czerwca 2009 roku Adam Dubaniewicz obciążał Henryka Maderę obowiązkiem zapłaty 395,90 zł brutto za wykonanie czynności, które określał jako „przygotowanie zwłok do pochówku, kosmetyka”. W omawianym okresie jedynie w 3 wypadkach, w dniach 14 x2 oraz 23 kwietnia 2009 roku Henryk Madera nie był obciążany przez Adama Dubaniewicza obowiązkiem zapłaty za czynności „usługi pogrzebowej, czy też „przygotowania zwłok do pochówku”.

Od lipca 2009 roku Adam Dubaniewicz zaprzestał regularnego obciążania Henryka Maderę opłatami za czynności „przygotowania zwłok do pochówku”. Jedynie w 4 przypadkach, to jest w dniach 31 sierpnia 2009r., 11 września 2009r., 5 października 2009r. oraz 14 grudnia 2009 r. w wystawionych przez niego fakturach obciążył Henryka Maderę różnymi kwotami za wykonanie tak określonych czynności.

Od lipca 2009 roku do końca roku Henryk Madera odbierał ciała osób zmarłych w Szpitalu z prosektorium zarządzanego przez Adama Dubaniewicza w 25 przypadkach. W tym okresie począwszy od dnia 3 sierpnia 2009 roku Adam Dubaniewicz za każdym razem obciążał Henryka Maderę w wystawianych przez siebie fakturach opłatą za wykonanie czynności „złożenia zwłok”, początkowo w kwocie 85,60 zł brutto, następnie, to jest od 9 września 2009 roku w kwocie 96,30 zł brutto, a od dnia 13 listopada 2009

roku – w wysokości 120 zł brutto. Od tego dnia, to jest od 13 listopada 2009 roku rozpoczął on również obciążanie Henryka Madery obowiązkiem zapłaty „opłaty administracyjnej” w wysokości 80 zł brutto.

dowód: faktury VAT: k. 50 – 145v.;

Od początku 2010 roku do dnia 30.04.2010r. Henryk Madera odbierał ciała osób zmarłych na terenie Szpitala z prosektorium zarządzanego przez Adama Dubaniewicza w 27 przypadkach. Za każdym razem był on obciążany obowiązkiem zapłaty kwoty łącznej 200 zł brutto, na którą składała się „opłata administracyjna” oraz opłata za czynność „złożenia zwłok”.

dowód: faktury VAT: k. 146 – 185v.;

W toku postępowania Henryk Madera wskazał, iż z chwilą objęcia prosektorium we Lwówku Śląskim, Adam Dubaniewicz pobierał opłaty za takie czynności jak: kosmetyka, ubranie zwłok, złożenie zwłok oraz za przetrzymywanie ciał w chłodni. Był to warunek wydania zwłok firmom organizującym pochówek. Od dnia 30 listopada 2009 roku Adam Dubaniewicz obciążał go obowiązkiem zapłaty za dokonanie czynności złożenia zwłok oraz obowiązkiem uiszczenia opłaty administracyjnej. Henryk Madera wskazał, iż nigdy nie zlecał Adamowi Dubaniewiczowi dokonania ww. usług. Jednocześnie to zawsze on dostarczał trumnę do prosektorium a ubranie pochodziło od niego lub rodziny, którą reprezentował. Wskazał, iż Adam Dubaniewicz nie pozwalał mu ubierać zwłok. Przedsiębiorca dodał również, iż w przypadku odbioru zwłok z prosektorium po godzinie 12 jest zmuszany dodatkowo uiścić opłatę w wysokości 200 zł. Zaznaczył, iż chwila odbioru zwłok z prosektorium jest od niego niezależna.

dowód: pismo Henryka Madery z dnia 29.06.2010r. oraz 30.11.2010r.: k. 199; 249.

W 2009 roku Andreas Sonntag, prowadzący działalność gospodarczą m.in. w zakresie świadczenia usług pogrzebowych odbierał ciała osób zmarłych na terenie Szpitala z prosektorium zarządzanego przez Adama Dubaniewicza w 24 przypadkach. Za każdym razem był on obciążany przez najemcę prosektorium opłatą z tytułu wykonania czynności „złożenia zwłok” w kwocie, początkowo 85,60 zł brutto, a od dnia 18 listopada 2009 roku w wysokości 120 zł brutto. Od tego też dnia Adam Dubaniewicz rozpoczął obciążanie Andreeasa Sonntaga obowiązkiem uiszczenia opłaty administracyjnej w wysokości 80 zł brutto. Także w 2010 roku Andreas Sonntag we wszystkich 12 przypadkach odbierania ciał z prosektorium został obciążony obowiązkiem zapłaty za czynność „złożenia zwłok” oraz „opłatą administracyjną”.

dowód: faktury VAT: k. 50 – 185v.;

W toku postępowania Andreas Sonntag wskazał, iż na terenie prosektorium wynajmowanego przez Adama Dubaniewicza pobierana jest opłata za złożenie zwłok, jednak w jego ocenie taka usługa nie jest świadczona ze względu na fakt, iż do jej wykonania niezbędne są dwie osoby. Czynność ta polega na umieszczeniu ciała w trumnie, ułożeniu ciała oraz przeniesieniu trumny do karawanu, czego nie jest w stanie wykonać jeden pracownik prosektorium. Wyjaśnił również, iż w każdym przypadku odbioru ciał osób zmarłych na terenie szpitala jest on obciążany obowiązkiem zapłaty za wykonanie usługi złożenia zwłok, pomimo składania uwag dotyczących wykonania tej czynności. Uiszczenie stosownej opłaty było warunkiem wydania mu zwłok. Dopiero po uiszczeniu należności wynikających z faktury jego pracownicy przynosili na noszach

ciało do karawanu celem przewiezienia do użytkowanego prosektorium. Podkreślił także, że nie znajduje uzasadnienia dla pobierania przez Adama Dubaniewicza opłaty administracyjnej. Ponadto, nigdy nie zlecał dokonania żadnych czynności w prosektorium, gdyż wykonuje je we własnym zakresie.

dowód: pisma Andreasa Sonntag z dni , 26.04.2010r., 7.05.2010r. oraz 2.12.2010r.: k. 7, 25-26; 251

Krzysztof Hnydyszyn prowadzący działalność gospodarczą m.in. w zakresie świadczenia usług pogrzebowych odbierał w ciągu 2009 roku z prosektorium zarządzanego przez Adama Dubaniewicza ciała osób zmarłych na terenie Szpitala w 24 przypadkach. Za każdym razem był on obarczany obowiązkiem zapłaty za wykonane przez Adama Dubaniewicza czynności określane w wystawianych fakturach jako „usługa pogrzebowa” lub „czynność przygotowania zwłok do pochówku, kosmetyka”. Od listopada 2009 roku, w 3 przypadkach, przedsiębiorca ten był natomiast zobowiązany, zgodnie ze sporządzonymi fakturami VAT, do zapłaty kwoty 350 zł brutto za czynność „usługa przedpogrzebowa, przygotowanie zwłok do pochówku”, kwoty 120 zł brutto za wykonanie czynności „złożenia zwłok”, a także kwoty 70 zł brutto za wykonanie czynności „kosmetyka” oraz obarczany był obowiązkiem uiszczenia kwoty 80 zł brutto z tytułu „opłaty administracyjnej”. W 2010 roku Krzysztof Hnydyszyn współpracował z Adamem Dubaniewiczem w 8 przypadkach, w których za każdym razem obciążony był obowiązkiem uiszczenia zapłaty za czynność „złożenia zwłok” oraz „opłatą administracyjną”. W 7 przypadkach w wystawianych na jego rzecz fakturach pojawiły się również opłaty tytułu wykonania czynności „usługa przedpogrzebowa, przygotowanie zwłok do pochówku” oraz „kosmetyka”.

dowód: faktury VAT: k. 50 – 185v.;

W toku postępowania administracyjnego Krzysztof Hnydyszyn wskazał, iż w sytuacji, gdy rodzina zleca odbiór zwłok znajdujących się w prosektorium zarządzanym przez Adama Dubaniewicza, to zawsze rodzina kontaktuje się z prowadzoną przez niego firmą. W takim wypadku zleca on Adamowi Dubaniewiczowi przeprowadzenie czynności związanych z przygotowaniem zwłok do pochówku. Wykonanie czynności dokumentowane jest fakturą. Opłata administracyjna znajduje się na każdej fakturze. Odnosząc się do swojego doświadczenia wskazał, iż spotkał się z praktyką naliczania opłat za wydanie zwłok w dni wolne lub po godzinach pracy. Taka sytuacja ma miejsce zawsze na życzenie uprawnionych do pochówku.

Dowód: pismo Krzysztofa Hnydyszyna z dnia 17.08.2010r.: k. 231;

Przedsiębiorca Dom Pogrzebowy „FENIX” odbierał ciała osób zmarłych na terenie Szpitala z prosektorium zarządzanego przez Adama Dubaniewicza trzykrotnie. W dniu 4 marca 2009 roku został on obarczony obowiązkiem zapłaty kwoty 85,60 zł brutto za wykonanie czynności „złożenia zwłok”, natomiast w dniach 29 grudnia 2009 roku oraz 20 stycznia 2010 roku za wykonanie powyższej czynności kwotą 120 zł brutto i opłatą administracyjną w wysokości 80 zł brutto.

dowód: faktury VAT: k. 50 – 185v.;

Zakład Usług Pogrzebowych i Kamieniarskich „Szarfa” dwukrotnie w ciągu 2009 roku, to jest w dniu 9 kwietnia oraz w dniu 5 września odbierał ciała osób zmarłych w Szpitalu z prosektorium zarządzanego przez Adama Dubaniewicza. W obu tych wypadkach został on obciążony obowiązkiem zapłaty za wykonane usługi

„przygotowania zwłok do pochówku”. Również w dniu 30 sierpnia 2010 roku odbierając ciało osoby zmarłej na terenie Szpitala z przedmiotowego prosektorium został obarczony obowiązkiem zapłaty za wykonanie czynności określonych jako „usługa pogrzebowa, przygotowania zwłok do pochówku” oraz za złożenie zwłok. Jak wskazywał w złożonej skardze konsument zlecający dokonanie pochówku osoby, której dotyczyły czynności z 30 sierpnia 2010 roku, Adam Dubaniewicz zagroził odmową wydania zwłok w przypadku braku uiszczenia opłat widniejących na wystawionej fakturze.

Dowód: faktura VAT nr 30LW/2009 z 09.04.2009r.: k.64v., Faktura VAT Nr 42/09/2009 z 05.09.2009r.: k. 103;, faktura VAT nr 191/08/2010 z 30.08.2010r.: k. 244;

W toku postępowania przedsiębiorca prowadzący Zakład Usług Pogrzebowych i Kamieniarskich „Szarfa” wskazał, iż w przypadku zlecenia mu wykonania pochówku osoby zmarłej na terenie Szpitala rodzina najpierw kontaktuje się z prosektorium. Czynności wykonywane przez Adama Dubaniewicza, są wykonywane automatycznie. Przedsiębiorca ten nie wskazywał uzasadnienia dla pobierania „opłaty administracyjnej” a w przypadku odbierania ciał z prosektorium po godzinach pracy lub w dniach wolnych pobiera on dodatkowe opłaty. Odbiór ciał w danym terminie podyktowany jest koniecznością przeprowadzenia pochówków w danych dniach.

Dowód: pismo Grzegorza Szafrąńskiego z dnia 25.08.2010r. : k. 234;

Roman Apanasik prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą Produkcja – Usługi – Handel Roman Apanasik w Lubaniu, odbierając z prosektorium zarządzanego przez Adama Dubaniewicza w dniach 4 stycznia 2010 r. oraz 8 maja 2010 roku ciała osób zmarłych w Szpitalu, został obciążony obowiązkiem zapłaty za wykonanie czynności „złożenia zwłok” oraz opłatą administracyjną.

W toku postępowania Roman Apanasik wskazał, iż nigdy nie zlecał Adamowi Dubaniewiczowi wykonania jakichkolwiek usług związanych z przygotowaniem ciała do pochówku. Dodał, iż z jego doświadczenia wynika, że za czynności wydania zwłok w dniach wolnych od pracy lub po godzinach pracy pobierane są dodatkowe opłaty. Konieczność odebrania ciała poza ustalonymi godzinami pracy, wynika z terminu organizacji ceremonii pogrzebowej ustalonej przez rodzinę zmarłego.

Dowód: Faktura VAT Nr 6/01/2010 z 04.01.2010r: k. 147v., Faktura VAT Nr 109/05/2010 z 08.05.2010r.: k. 195, pismo Romana Apanasika z dnia 27.06.2010r. : k. 194;

Zakład Usług Pogrzebowych „Anubis” s.c. w Jeleniej Górze jedynie raz 17 października 2009 roku odbierał ciało osoby zmarłej na terenie Szpitala z terenu prosektorium zarządzanego przez Adama Dubaniewicza. W tym wypadku przedsiębiorca ten został obciążony obowiązkiem zapłaty za wykonanie czynności „złożenia zwłok”.

W toku postępowania Zakład Usług Pogrzebowych „Anubis” s.c. w Jeleniej Górze wskazał, iż w tym przypadku rodzina osoby zmarłej kontaktowała się z nim bezpośrednio, kwoty widniejące na wystawionej fakturze naliczone były automatycznie, a wydanie ciała osoby zmarłej było uzależnione od wniesienia opłaty. Podniósł również, iż nie spotyka się on z praktyką pobierania przez innych przedsiębiorców opłat z tytułu wydania zwłok po godzinach pracy prosektorium lub w dni wolne. Odbiór ciał w takich terminach jest podyktowany terminem pochówku osoby zmarłej.

dowód: Faktura VAT Nr 84/10/2010 z 17.10.2009r: k. 118v., pismo Zakładu Usług Pogrzebowych „Anubis” z dnia 17.06.2010r. : k. 188;

W dniu 8 kwietnia 2009 roku Adam Dubaniewicz, w przypadku wydawania ciała osoby zmarłej na terenie Szpitala przedsiębiorcy Wiktorowi Bigdowskiemu obciążył go obowiązkiem zapłaty kwoty 395,90 zł brutto za czynność „przygotowania ciała do pochówku”.

dowód: faktura VAT Nr 27LW/2009: k. 62v.

W przypadku wydawania ciał osób zmarłych na terenie Szpitala poza godzinami pracy, lub w dni wolne od pracy Adam Dubaniewicz pobiera z tego tytułu, zarówno od rodzin osób zmarłych, jak i przedsiębiorców pogrzebowych dodatkowe opłaty. W latach 2009 - 2010 roku zostały one pobrane w następujących przypadkach:

- w dniu 24.07.2009r. od konsumenta Krzysztofa Grubizny z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy;
- w dniach 29.08.2009r., 5.10.2009r. od Henryka Madery z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy;
- w dniu 5.09.2009r. od Grzegorza Szafrąńskiego z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy;
- w dniu 17.10.2009r. Zakładu Usług Pogrzebowych „Anubis” z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy;
- w dniu 31.10.2009r. od konsumenta Leszka Kozdrowskiego z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy;
- w dniu 26.11.2009r. od konsumentki Ireny Kiewra z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy;
- w dniu 4.01.2010r. od Romana Apanasika z tytułu wydania zwłok po godzinach pracy;
- w dniach 6.02.2010r., 19.02.2010r., 22.03.2010r. od Krzysztofa Hnydyszyna z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy;
- w dniu 26.02.2010r. od konsumenta Antoniego Karkowskiego z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy;
- w dniu 06.03.2010r. od konsumentki Danuty Pierścionek z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy;
- w dniu 13.04.2010r. od konsumentki Marzanny Ryżyńskiej z tytułu wydania zwłok w po godzinach pracy;
- w dniu 16.04.2010r. od konsumentki Teresy Wygiery z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy;

dowód: Faktura VAT Nr 21/07/2009: k. 97v.; Faktura VAT Nr 37/08/2009: k. 102v.; Faktura VAT Nr 42/09/2009: k. 103; Faktura VAT Nr 72/10/2009: k. 114v.; Faktura VAT Nr 84/10/2009: k. 118v.; Faktura VAT Nr 100/10/2009: k. 124v.; Faktura VAT Nr 124/11/2009: k. 134v.; Faktura VAT Nr 6/01/2010: k. 147v.; Faktura VAT Nr 35/02/2010: k. 159v.; Faktura VAT Nr 42/02/2010: k. 161v.; Faktura VAT Nr 47/02/2010: k. 164; Faktura VAT Nr 51/03/2010: k. 166; Faktura VAT Nr 60/03/2010: k. 169; Faktura VAT Nr 84/04/2010: k. 178v.; Faktura VAT Nr 90/04/2010: k. 180;

Z dniem 31 sierpnia 2010 roku Adam Dubaniewicz zaprzestał najmowania prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej.

dowód: oświadczenie Adama Dubaniewicza: k. 242

2.3

W toku prowadzonego postępowania administracyjnego Prezes Urzędu uzyskał opinię Ministra Zdrowia, Departamentu Organizacji Ochrony Zdrowia, zgodnie z którą obowiązki pozostające po stronie szpitala w razie śmierci pacjenta na jego terenie określa § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 31 października 2006r. w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu (Dz.U. Nr 203, poz. 1503). Stanowi

on, iż osoba wskazana w regulaminie porządkowym szpitala jest obowiązana zwłoki osoby zmarłej na terenie szpitala umyć, ubrać i wydać osobie uprawnionej do ich pochowania w stanie zapewniającym zachowanie godności należnej osobie zmarłej. Sposób realizacji określonych prawem obowiązków stanowi kwestię organizacyjną. Dopuszczalne jest zatem wykonywanie tych czynności przez inny podmiot. Fakt, iż obowiązki szpitala wykonuje inny podmiot, nie uchyla przepisu § 6 ust. 3 Rozporządzenia. Zatem niedopuszczalne jest pobieranie opłat z tytułu umycia, ubrania i wydania zwłok, o których mowa w § 6 ust 1 rozporządzenia. Jeżeli zaś chodzi o przechowywania zwłok osób zmarłych w szpitalu, to przez pierwsze 48 godzin stanowi ono obowiązek szpitala. Nie istnieją szczegółowe regulacje w zakresie miejsca i pory wydawania zwłok, zatem nie można wprowadzać ograniczeń także w tym zakresie, tj. mogą one być wydawana także w dni wolne od pracy, po godzinach pracy, lub też w innym miejscu niż chłodnia.

dowód: pismo Dyrektora Departamentu Organizacji Ochrony Zdrowia z dnia 21.07.2010 r.: k. 202-203;

2.4.

W 2009 roku Adam Dubaniewicz, z tytułu prowadzonej działalności prosektoryjnej osiągnął przychód w wysokości (...) zł.

dowód: struktura przychodu dla 2009 roku: k. 243.

3. Mając na uwadze zebrany materiał dowodowy Prezes Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył co następuje:

3.1 Określenie zarzutów

Adamowi Dubaniewiczowi prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „JAŚMIN” Usługi Pogrzebowe Adam Dubaniewicz w Gryfowie Śląskim zostały postawione zostały następujące zarzuty nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosektoryjnych na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej:

1. uniemożliwianie przedsiębiorcom wykonującym usługi pogrzebowe odbioru zwłok bez uprzedniego uregulowania opłat związanych z czynnościami ubrania zwłok, kosmetyki zwłok i złożenia zwłok, które samowolnie wykonywał ww. przedsiębiorca, co może stanowić naruszenie art. 9 ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
2. prowadzenie działalności akwizycyjnej wykonywanych usług pogrzebowych poprzez wywieszenie cennika tych usług na terenie wyżej wymienionego prosektorium, co może stanowić naruszenie art. 9 ust.1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów;
3. bezpośrednie narzucanie nieuczciwych cen w wyniku pobierania od odbierających ciała osób zmarłych na terenie Powiatowego Centrum Zdrowia sp. z. o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim opłaty administracyjnej, opłaty z tytułu wydania zwłok po godzinach pracy oraz opłaty z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy, co może stanowić naruszenie art. 9 ust. 1 i 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

3.2 Naruszenie interesu publicznoprawnego

Przed wszystkim rozważenia wymaga, czy w sprawie niniejszej naruszony został interes publicznoprawny. Zgodnie z celem *ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów* opisanym w art. 1 ust. 1 określa ona „warunki rozwoju i ochrony konkurencji oraz zasady

podejmowanej w interesie publicznym ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów”. Tak określony cel ustawy pozwala przyjąć, iż ma ona charakter publiczny i służy ochronie ogólnospołecznego interesu. Powyższe przesądza o wyłączeniu możliwości podejmowania przez organ antymonopolowy działań w celu ochrony wyłącznie interesów indywidualnych. Taką interpretację potwierdza orzecznictwo Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów (d. Sądu Antymonopolowego – np. wyroki z dnia 28.05.2001, sygn. akt XVII Ama 82/00; z dnia 4.07.2001, sygn. akt XVII Ama 108/00; z dnia 30.05.2001 r., sygn. akt XVII Ama 80/00; z dnia 6.06.2001, sygn. akt XVII Ama 78/00) i Sądu Najwyższego (wyrok z dnia 27 sierpnia 2003 r., sygn. akt I CK 184/03). W świetle powyższego orzecznictwa dobrem chronionym na podstawie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów jest zatem interes publiczny polegający na zapewnieniu właściwych warunków funkcjonowania konkurencji oraz zapewnieniu ochrony interesów przedsiębiorców i konsumentów jako zjawisk o charakterze instytucjonalnym, zbiorowym. Niemniej jednak, Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 26.02.2004 r. (sygn. III SK 2/04) stwierdził, że naruszenie indywidualnego interesu nie wyklucza dopuszczalności równoczesnego uznania, że dochodzi do naruszenia interesu zbiorowego *„jeżeli indywidualne pogwałcenie przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów mogłoby w jakikolwiek sposób prowadzić do ustanowienia lub utrwalenia monopolistycznych praktyk rynkowych, które wywołują lub mogą wywołać zakazane skutki na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej”*.

Należy zatem stwierdzić, że nie każde naruszenie prawa w stosunkach cywilnoprawnych kwalifikuje sprawę do postępowania w trybie ww. ustawy. Odmienne niż to ma miejsce w postępowaniu cywilnym ukierunkowanym na ochronę praw podmiotowych stron, postępowanie w trybie ustawy antymonopolowej ma za swój przedmiot ochronę interesu publicznoprawnego, a więc ma to miejsce wtedy, gdy skutkami działań sprzecznych z ustawą dotknięty jest szerszy krąg uczestników rynku, bądź gdy wywołują one inne niekorzystne zjawiska na rynku wymagające ingerencji ze strony organów działających w trybie tej ustawy.

Z tak rozumianym „interesem publicznym” dobrze komponuje się rozumienie konkurencji jako „mechanizmu (procesu) sterującego zachowaniami uczestników rynków”. Sąd Najwyższy stwierdził bowiem, że „ustawa chroni konkurencję, jako mechanizm regulujący sposób funkcjonowania gospodarki. Czyni to w interesie publicznym”. Dlatego „pojęcie interesu publicznego należy interpretować przez pryzmat aksjologii ustawodawstwa antymonopolowego”, a nie „w sposób wąski i mechaniczny”. Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów chroni bowiem istnienie mechanizmu konkurencji, jako optymalnego sposobu podziału dóbr w społecznej gospodarce rynkowej, zatem każde działanie wymierzone w ten mechanizm, godzi w interes publiczny (wyrok SN III SK 40/07).

Postępowanie prowadzone w niniejszej sprawie obejmuje wszystkich przedsiębiorców pogrzebowych współpracujących z Adamem Dubaniewiczem, w zakresie, w jakim zastrzega on tylko do własnego wykonania poszczególne czynności pogrzebowe oraz wszelkich konsumentów – osób uprawnionych do dokonania pochówku osób zmarłych na terenie Powiatowego Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim. Skutki powyższych działań naruszają interesy nieoznaczonego kręgu adresatów, to jest wszystkich potencjalnych przedsiębiorców pogrzebowych, którym zlecone zostanie przeprowadzenie pochówku osoby zmarłej na terenie ww. Szpitala, a także bezpośrednio interesów ekonomicznych wszystkich konsumentów, mieszkających na terenie działania ww. Spółki. Oznacza to, iż do prowadzonej przed Prezesem UOKiK sprawy mają zastosowanie przepisy ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Wobec powyższego, niniejsze postępowanie antymonopolowe niewątpliwie toczy się w interesie publicznym, nie indywidualnym.

3.3. Status przedsiębiorcy

Przedmiotem postępowania są praktyki dotyczące nadużywania pozycji dominującej przed przedsiębiorcą (art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów). Definicja legalna pojęcia „przedsiębiorcy” zawarta jest w art. 4 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z art. 4 pkt 1 powołanego artykułu, ilekroć w ustawie jest mowa o przedsiębiorcy, rozumie się przez to m.in. przedsiębiorcę w rozumieniu przepisów o swobodzie działalności gospodarczej. Jak wynika z zaświadczenia o wpisie do ewidencji działalności gospodarczej uczestnik postępowania Adam Dubaniewicz prowadzi działalność gospodarczą indywidualnie pod nazwą „JAŚMIN” Usługi Pogrzebowe Adam Dubaniewicz w Gryfowie Śląskim. Wynika stąd, iż uznać go należy za przedsiębiorcę wedle przepisów ustawy z dnia 2 lipca 2004 r. - O swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. Nr 173, poz. 1807 z póź. zm.), a zatem uznać go należy również za przedsiębiorcę w rozumieniu art. 4 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

3.4. Ustalenie rynku właściwego

Ponieważ zachowania podmiotów odbywają się na rynku, niezbędne jest określenie rynku właściwego w sprawie, czyli – zgodnie z art.4 pkt 9) ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów – rynku towarów, które ze względu na ich przeznaczenie, cenę oraz właściwości, w tym jakość, są uznawane przez ich nabywców za substytuty (rynek produktowy) oraz są oferowane na obszarze, na którym, ze względu na ich rodzaj i właściwości, istnienie barier dostępu do rynku, preferencje konsumentów, znaczące różnice cen i kosztów transportu, panują zbliżone warunki konkurencji (rynek geograficzny). Zatem, przez rynek właściwy, rozumie się zarówno rynek w ujęciu produktowym jak i geograficznym.

Rynek w ujęciu produktowym obejmuje te wszystkie usługi, które są uznawane przez konsumentów za wzajemnie wymienne lub substytucyjne ze względu na ich właściwości, ceny i przeznaczenie. Rynek właściwy w ujęciu produktowym wyznaczany jest według stosowania wąskich kryteriów segmentacji takiego rynku. Kryteria te muszą wynikać z obiektywnych parametrów towarów, mających zasadniczy wpływ na ich zakup przez nabywców. W każdej sprawie są nimi przede wszystkim przeznaczenia i parametry użytkowe. Cechy te pozwalają nabywcom łatwo identyfikować towary, odróżniać od siebie i ewentualnie traktować jako bliskie substytuty.

Jak wykazano w części dotyczącej opisu ustalonego w sprawie stanu faktycznego, na podstawie umowy najmu prosekatorium znajdującego się na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej w Lwówku Śląskim z dnia 1 marca 2009 roku zawartej pomiędzy Adamem Dubaniewiczem a Samodzielnym Publicznym Zespołem Zakładów Opieki Zdrowotnej w likwidacji z siedzibą w Lwówku Śląskim, został on uprawniony do używania przedmiotowego obiektu i znajdującego się tam wyposażenia w sposób odpowiadający właściwości i przeznaczeniu rzeczy. Jednocześnie, już na podstawie umowy z dnia 27 lutego 2009 roku zawartej pomiędzy nim a Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o., z siedzibą w Lwówku Śląskim, zostało mu zlecone całodobowe i w dni wolne od pracy wykonywanie czynności związanych z postępowaniem ze zwłokami osób zmarłych na terenie prowadzenia działalności zleceniodawcy we Lwówku Śląskim. Wskazać należy,

iz treścią art. 25 a ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2007r., Nr 14 poz. 89 z późn. zm.) Szpital został zobowiązany do tego, aby w razie śmierci pacjenta w szpitalu należycie przygotować jego zwłoki, w celu ich wydania osobom uprawnionym do pochowania. Sposób postępowania szpitala w razie śmierci pacjenta oraz zakres czynności należących do obowiązków szpitala związanych z przygotowaniem zwłok pacjenta do wydania osobom uprawnionym do ich pochowania został uszczegółowiony w treści Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 31 października 2006 roku w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu (Dz.U. Nr 203, poz. 1503). Wskazano tam, iż Szpital zobowiązany jest m.in. do umycia, ubrania i wydania zwłok osoby zmarłej osobom uprawnionym do ich pochowania w stanie zapewniającym zachowanie godności osobie zmarłej. Do takich między innymi czynności na podstawie ww. umowy został zobowiązany Adam Dubaniewicz. Podkreślono w niej, iż czynności te nie są przygotowaniem zwłok do pochówku oraz, iż za ich wykonanie nie można pobierać opłat od rodziny zmarłego. Czynności te należą do szerszego zakresu usług prosektoryjnych wykonywanych na terenie prosektorium. Ponieważ umowa o świadczenie usług prosektoryjnych uprawniała Adama Dubaniewicza do świadczenia usług prosektoryjnych jedynie wobec osób zmarłych na terenie Szpitala uznać należy, iż rynkiem produktowym w niniejszej sprawie jest rynek usług prosektoryjnych świadczonych wobec zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim.

W tym miejscu podnieść należy, iż w postanowieniu o wszczęciu postępowania w niniejszej sprawie rynek właściwy został określony jako „lokalny rynek świadczenia usług prosektoryjnych”, a w sentencji decyzji jako „lokalny rynek świadczenia usług prosektoryjnych wobec zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim”. Prezes Urzędu pragnie wskazać, iż stosownie do wyroku Sądu Najwyższego z dnia 7 maja 2004 roku (sygn. akt III SK 32/04, LEX nr 440864) „art. 84 § 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów nie wymaga, aby określenie rynku właściwego musiało nastąpić już w postanowieniu o wszczęciu postępowania antymonopolowego. Co więcej, zwykle przesłanka ta stanowi dopiero przedmiot ustalenia w tym postępowania, a więc przy udziale strony.”

Niezbędnym elementem rynku właściwego jest jego wymiar geograficzny, oznaczający konieczność wskazania obszaru, na którym warunki konkurencji, mające zastosowanie do określonych towarów są jednakowe dla wszystkich konkurentów. Stosownie do ustalonego orzecznictwa antymonopolowego, rynek usług prosektoryjnych w wymiarze geograficznym ma charakter lokalny i jest ograniczony do terenu określonego prosektorium. Tak bowiem, zgodnie z zarządzeniem nr 22/2000 Prezesa Zarządu – Dyrektora NZOZ Powiatowe Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim oraz umowy najmu z dnia 27 lutego 2009 roku, zwłoki osób zmarłych na terenie Spółki z pomieszczenia pro morte przewożone są bezpośrednio na teren prosektorium, gdzie przechowywane są do momentu ich wydania osobom uprawnionym do ich pochowania. Podkreślić należy, iż powyższa zasada postępowania obowiązuje i jest stosowana wobec wszystkich osób zmarłych na terenie Szpitala. Prosektorium zatem jest jedynym miejscem, na terenie którego można wykonać czynności prosektoryjne, do których zobowiązany jest szpital na mocy ustawy o zakładach opieki zdrowotnej.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż rynkiem geograficznym w niniejszej sprawie jest prosektorium znajdującego się na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej w Lwówku Śląskim.

A zatem rynkiem właściwym w niniejszej sprawie jest rynek świadczenia usług prosektoryjnych wobec zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim na terenie prosektorium znajdującego się na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej w Lwówku Śląskim.

3.5. Ustalenie pozycji rynkowej uczestnika postępowania na rynku właściwym.

Zgodnie z normą art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców. Zatem istotne znaczenie w sprawie ma określenie, czy podmiot, przeciwko któremu prowadzone jest postępowanie antymonopolowe, taką pozycję posiada. Definicję legalną pojęcia „pozycja dominująca” zawiera art. 4 pkt 10 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Zgodnie z powołanym przepisem pod tym pojęciem rozumie się pozycję przedsiębiorcy, która umożliwia mu zapobieganie skutecznej konkurencji na rynku właściwym przez stworzenie mu możliwości działania w znacznym zakresie niezależnie od konkurentów, kontrahentów oraz konsumentów; domniemywa się, że przedsiębiorca ma pozycję dominującą, jeżeli jego udział w rynku przekracza 40%.

Na mocy art. 25 a ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2007r., Nr 14 poz. 89 z późn. zm.) oraz wydanego na jego podstawie Rozporządzenia Ministra Zdrowia z dnia 31 października 2006 roku w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu (Dz.U. Nr 203, poz. 1503), w szczególności zaś § 6 tego Rozporządzenia obowiązkiem zakładów opieki zdrowotnej jest umycie, ubranie i wydanie zwłok osoby zmarłej na terenie szpitala osobom uprawnionym do ich pochowania w stanie zapewniającym zachowania godności należnej osoby zmarłej. W związku z powyższym wykonywanie określonych powyżej usług prosektoryjnych jest ustawowym obowiązkiem danego zakładu opieki zdrowotnej, który posiada na tym rynku pozycję monopolistyczną wynikającą z przytoczonych powyżej przepisów prawnych (monopol prawny).

W celu wykonania ciężących na danym zakładzie opieki zdrowotnej zadań może on zawierać stosowne umowy z podmiotami gospodarczymi. W niniejszej sprawie, na mocy umowy zawartej w dniu 27 lutego 2009 roku wykonywanie czynności prosektoryjnych wobec osób zmarłych na terenie Powiatowego Centrum Zdrowia sp. z o.o. w Lwówku Śląskim zostało przekazane Adamowi Dubaniewiczowi prowadzącemu działalność gospodarczą pod nazwą „JAŚMIN” Usługi Pogrzebowe Adam Dubaniewicz w Gryfowie Śląskim. Zgodnie z treścią przedmiotowej umowy był on zobowiązany do całodobowego i w dni wolne od pracy wykonywania czynności związanych z postępowaniem ze zwłokami osób zmarłych na terenie Szpitala. Co istotne, z tytułu zawartej umowy, a także w świetle Zarządzenia nr 22/2009 Prezesa Zarządu – Dyrektora NZOZ Powiatowe Centrum Zdrowia sp. z o.o. pozostał jedynym podmiotem, który zajmował się przechowywaniem ciał osób zmarłych na terenie Szpitala. Wszedł on tym samym w obowiązki Szpitala w zakresie postępowania wobec osób zmarłych na jego terenie, zajmując jednocześnie pozycję monopolistyczną na rynku usług prosektoryjnych, wynikającą z przepisów ww. ustawy jak i rozporządzenia. Rynek ten nie jest otwarty dla konkurencji, ponieważ zarówno w świetle wskazanych powyżej aktów prawnych, jak również z ekonomicznego punktu widzenia byłaby ona nieefektywna.

W związku z powyższym Prezes Urzędu stwierdził, iż na tak zakreślonym rynku właściwym, to jest rynku świadczenia usług prosektoryjnych wykonywanych na terenie

prosektorium znajdującego się na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej w Lwówku Śląskim Adam Dubaniewicz posiada pozycję dominującą.

3.6

Przesłanki naruszenia art. 9 ust. 1 to jest nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosektoryjnych wobec zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej w wyniku uniemożliwiania przedsiębiorcom wykonującym usługi pogrzebowe odbioru tych zwłok bez uprzedniego uregulowania opłat związanych z czynnościami ubrania zwłok, kosmetyki zwłok i złożenia zwłok, które samowolnie wykonywał ww. przedsiębiorca

Zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów zakazane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku właściwym przez jednego lub kilku przedsiębiorców.

Zatem dla stwierdzenia, iż wyżej wymienione zachowanie uczestnika postępowania stanowi zarzucaną mu praktykę ograniczającą konkurencję muszą zostać spełnione łącznie następujące przesłanki:

1. posiadanie przez Adama Dubaniewicza pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosektoryjnych wobec zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej (rynek właściwy);
2. nadużywanie tej pozycji poprzez uniemożliwianie przedsiębiorcom wykonującym usługi pogrzebowe odbioru tych zwłok bez uprzedniego uregulowania opłat związanych z czynnościami ubrania zwłok, kosmetyki zwłok i złożenia zwłok, które samowolnie wykonywał ww. przedsiębiorca

Jak wykazano powyżej Adam Dubaniewicz posiada pozycję dominującą na lokalnym rynku świadczenia usług prosektoryjnych na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej. **Tym samym spełniona została pierwsza z przesłanek niezbędnych do stwierdzenia praktyki z art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie (...).**

Do stwierdzenia stosowania praktyki opisanej w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie (...) konieczne jest spełnienie drugiej przesłanki – nadużywania pozycji dominującej.

W myśl art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów, za praktykę ograniczającą konkurencję uznane jest nadużywanie pozycji dominującej na rynku. Ustawa nie wymienia w sposób wyczerpujący przejawów nadużywania pozycji dominującej na rynku, a jedynie ogranicza się w art. 9 ust. 2 do wyliczenia typowych przykładów zachowań przedsiębiorców mających charakter praktyk ograniczających konkurencję. Z uwagi na otwarty katalog praktyk nie ma formalnych przeszkód aby został on rozszerzony także o inne działania przedsiębiorców ograniczające konkurencję, czy też godzące w interesy konsumentów. Istotnym jest, iż zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie (...) zakazane jest nie posiadanie pozycji dominującej, ale jej nadużywanie, czyli oddziaływanie na interesy konkurentów, kontrahentów lub konsumentów w stopniu niemożliwym do zaistnienia w przypadku gdyby podejmujący je przedsiębiorca działał w warunkach konkurencji.

Jak wskazano już powyżej, Adam Dubaniewicz na mocy umowy zawartej w dniu 27 lutego 2009 roku z Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim został zobowiązany do wykonywania na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej całodobowo i w dni wolne od pracy czynności związanych z postępowaniem ze zwłokami osób zmarłych na terenie Szpitala. Do czynności tych zaliczono przewiezienie zwłok z terenu prowadzenia działalności przez Spółkę w ciągu dwóch godzin od chwili zawiadomienia, umycie, ubranie /okrycie/ i wydanie zwłok osobie uprawnionej z zachowaniem godności należynej osobie zmarłej oraz przechowanie w chłodni zwłok osoby zmarłej nie dłużej niż 48 godzin. Zastrzeżono przy tym, iż za wykonanie ww. czynności Adam Dubaniewicz nie może pobierać opłat od rodziny zmarłego. Wykonywanie powyższych czynności jest realizowaniem obowiązków ciążyących na zakładach opieki zdrowotnej na mocy art. 25 a ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej, zgodnie z którym w razie śmierci pacjenta w szpitalu, szpital ma obowiązek należyście przygotować jego zwłoki, w celu ich wydania osobom uprawnionym do pochowania. Wskazać należy, iż treść powyższego przepisu stanowi pewną konsekwencję normy zawartej w art. 1 ust. 4 tej ustawy, który przewiduje, iż ZOZ ani inne podmioty na terenie ZOZ-u nie mogą prowadzić działalności uciążliwej dla pacjenta lub przebiegu leczenia albo innej działalności, która nie służy zaspokajaniu potrzeb pacjenta i realizacji jego praw, w szczególności działalności polegającej na świadczeniu usług pogrzebowych. Przepis ust. 4 (jak wskazuje się w doktrynie) został zaś przyjęty przez ustawodawcę w celu wyeliminowania nieliczącego z zakresem wykonywanych świadczeń zdrowotnych prowadzeniem działalności akwizycyjnej przez firmy świadczące usługi pogrzebowe. Jednocześnie, obowiązki szpitali zostały skonkretyzowane w Rozporządzeniu Ministra Zdrowia z dnia 31 października 2006 roku w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu (Dz.U. Nr 203, poz. 1503) poprzez wskazanie, iż obowiązkiem zakładów opieki zdrowotnej jest umycie, ubranie i wydanie zwłok osoby zmarłej na terenie szpitala osobom uprawnionym do ich pochowania w stanie zapewniającym zachowanie godności należynej osobie zmarłej. Czynności powyższe powinny zostać wykonane nieodpłatnie i nie są one czynnościami przygotowania zwłok do pochówku. Podsumować zatem należy, iż z obowiązującego stanu prawnego wynika, iż ustawodawca w sposób szczegółowy określił zobowiązania szpitali wobec osób zmarłych na ich terenie, jednocześnie wyraźnie zastrzegając, iż należą do nich czynności, które nie stanowią czynności przygotowania ciała do pochówku i których wykonywanie nie polega na świadczeniu usług pogrzebowych.

Podkreślić należy, iż zgodnie z ustalonym w niniejszej sprawie stanem faktycznym wyżej przytoczone uregulowania i zamierzenia znalazły swoje odzwierciedlenie w treści umowy zawartej pomiędzy Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. w Lwówku Śląskim a Adamem Dubaniewiczem, gdzie wskazano, iż zlecone czynności nie są przygotowaniem zwłok do pochówku oraz zakazano przedsiębiorcy pobierania opłat od rodziny zmarłego za ich wykonanie.

Przyjąć zatem należy, iż strony umowy zawartej w dniu 2 sierpnia 2006 roku uznały, że obowiązki określone w art. 25a ustawy o zakładach opieki zdrowotnej wypełnione zostaną poprzez dokonanie czynności umycia i okrycia ciała jednorazowym prześcieradłem lub fartuchem. Do takich tylko czynności został upoważniony i zobowiązany Adam Dubaniewicz.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, a to wyjaśnień samego Adama Dubaniewicza, wynika zaś, iż w wynajmowanym prosektorium oprócz czynności określonych w ww. ustawie i rozporządzeniu, jako nie stanowiących czynności przygotowania do pochówku, przedsiębiorca wykonywał nadto usługi mieszczące się w zakresie usług pogrzebowych. W świetle powyżej przytoczonych rozważań należy

bowiem przyjąć, iż ubranie zwłok, ich kosmetyka oraz złożenie zwłok są czymś więcej niż umyciem i okryciem ciała jednorazowym prześcieradłem lub fartuchem. Jak wskazał Adam Dubaniewicz przygotowanie zwłok do pochówku polega na ubraniu osoby zmarłej w odzież, w którą rodzina zmarłego podała dla firmy zajmującej się pochówkiem, w kosmetykę wchodzą czynności golenia, czesania i makijażu, zaś czynność złożenia zwłok polega na złożeniu zwłok do trumny lub na nosze. Poza zakresem rozważań Prezesa Urzędu w niniejszej sprawie znajduje się dopuszczalność wykonywania takiej działalności na terenie prosektorium, zarówno w świetle wyżej cytowanej ustawy o zakładach opieki zdrowotnej jak i umowy najmu prosektorium oraz kwestia ewentualnych sankcji za naruszenie ustawy czy też reżimu umownego. Jak wskazywano już powyżej, istotnym bowiem jest, iż zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie (...) zakazane jest nie posiadanie pozycji dominującej, ale jej nadużywanie, czyli oddziaływanie na interesy konkurentów, kontrahentów lub konsumentów w stopniu niemożliwym do zaistnienia w przypadku, gdyby podejmujący je przedsiębiorca działał w warunkach konkurencji. Rozstrzygnąć zatem należało, czy Adam Dubaniewicz posiadając pozycję monopolisty na rynku usług prosektoryjnych i wykonując wyżej wymienione czynności przygotowania ciał do pochówku w inny sposób nie nadużył posiadanej pozycji.

Przedsiębiorcy został w ramach niniejszego postępowania postawiony zarzut uniemożliwiania przedsiębiorcom wykonującym usługi pogrzebowe odbioru zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim bez uprzedniego uregulowania opłat związanych z samodzielnym wykonywaniem przez niego trzech odmiennych rodzajowo czynności, to jest: złożenia zwłok, kosmetyki zwłok oraz ubrania zwłok. Wskazać należy, iż w pismach przedłożonych w toku postępowania Adam Dubaniewicz nie ustosunkował się do stawianych mu zarzutów, nie przedstawił uzasadnienia dla wykonywania przez siebie powyżej wymienionych czynności.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, a przede wszystkim przedstawionych przez Adama Dubaniewicza faktur VAT wystawianych na rzecz konsumentów, jak i zewnętrznych firm pogrzebowych, jego wyjaśnień a także zgromadzonych w toku postępowania oświadczeń pochodzących od przedsiębiorców świadczących usługi pogrzebowe niezbiec wynika, iż w każdym przypadku zgonu osoby na terenie Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. w Lwówku Śląskim, Adam Dubaniewicz wykonywał usługę złożenia zwłok. Czynność ta polegała na umieszczeniu ciała w trumnie lub na noszach. Za usługę tę Adam Dubaniewicz pobierał w ciągu 2009 i 2010 zróżnicowaną opłatę, uwzględnianą w pozycji „usługa pogrzebowa” lub „przygotowanie zwłok do pochówku” a także umieszczaną odrębnie w treści wystawianych faktur.

Adam Dubaniewicz w toku postępowania nie przedstawił argumentacji dotyczącej zasadności każdorazowego wykonywania powyższej usługi i pobierania za nią opłat. Zdaniem Prezesa Urzędu brak jest uzasadnienia dla powyżej opisanego zachowania przedsiębiorcy.

Prezes Urzędu stoi na stanowisku, iż w okolicznościach zlecenia firmie pogrzebowej pochówku osoby zmarłej na terenie szpitala przez osoby uprawnione, przedsiębiorcy, którzy otrzymali takie zlecenie powinni mieć swobodny dostęp do ciała zmarłego oraz możliwość wykonania względem niego wszelkich czynności stanowiących zarówno przygotowanie do pochówku jak i właściwe czynności pogrzebowe. Podkreślić należy, iż pogląd ten znajduje swoje potwierdzenie w orzecznictwie Sądu Antymonopolowego, który w uzasadnieniu wyroku z dnia 12 maja 1994 roku (sygn. akt XVII Amr 61/93) wskazał, iż „w związku z pozycją monopolistyczną na rynku usług związanych z przechowywaniem zwłok w prosektorium przyszpitalnym na dzierżawcy

nie ciąży wprawdzie obowiązek udostępniania wspomnianego obiektu, choćby odpłatnie, innym podmiotom dla prowadzenia tam działalności gospodarczej. Natomiast dzierżawca nie może utrudniać podmiotowi gospodarczemu, upoważnionemu do przeprowadzenia pogrzebu, wstępu do prosektorium dla odbioru zwłok.” Podkreślić należy, iż wykonywanie przez Adama Dubaniewicza przedmiotowej czynności odbywało się każdorazowo, automatycznie i niezależnie od woli zewnętrznych przedsiębiorców pogrzebowych oraz konsumentów. Na automatyzm naliczania przez ww. przedsiębiorcę opłaty za wykonanie usługi złożenia zwłok wskazywali w toku postępowania następujący przedsiębiorcy odbierający zwłoki z prosektorium: Andreas Sonntag, Zakład Usług Pogrzebowych „Anubis”, Roman Apanasik, Henryk Madera czy Zakład Usług Pogrzebowych i Kamieniarskich „Szarfa” (karta.: 7, 25-26, 188, 199, 235, 249, 251). Wskazywali oni również, iż wydanie im zwłok było uzależnione od uprzedniego uregulowania opłat widniejących na wystawianej fakturze.

Podobnie Prezes Urzędu uznał, iż Adam Dubaniewicz wykonywał samodzielnie, to jest wbrew woli jego kontrahentów czynności ubrania oraz kosmetyki zwłok.

Z zebranego w sprawie materiału dowodowego, przede wszystkim z przedstawionych przez Adama Dubaniewicza faktur VAT wystawianych na rzecz konsumentów jak i zewnętrznych firm pogrzebowych, jego wyjaśnień a także zgromadzonych w toku postępowania oświadczeń pochodzących od przedsiębiorców świadczących usługi pogrzebowe niezbiec wynika, iż wobec ciał osób zmarłych na terenie szpitala wykonuje on również czynności ubrania oraz kosmetyki zwłok. Za usługi te przedsiębiorca pobierał w latach 2009 – 2010 zróżnicowane opłaty.

Jak już wyżej wskazywano, zdaniem Prezesa Urzędu, w okolicznościach zlecenia firmie pogrzebowej pochówku osoby zmarłej na terenie szpitala przez osoby uprawnione, przedsiębiorcy ci powinni mieć swobodny dostęp do ciała zmarłego oraz możliwość wykonania względem niej wszelkich czynności stanowiących zarówno przygotowanie do pochówku jak i właściwe czynności pogrzebowe.

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż Adam Dubaniewicz w ciągu 2009 i 2010 roku wykonywał czynności ubrania zwłok oraz ich kosmetyki w szczególności w przypadku, gdy przedsiębiorcą pogrzebowym odbierającym zwłoki osoby zmarłej w Szpitalu był Henryk Madera bądź Grzegorz Szafranski. Podkreślić należy, iż zgodnie z twierdzeniami samego Adama Dubaniewicza, w wypadku zlecenia zewnętrznej firmie pogrzebowej organizacji pochówku, nie kontaktował się on z rodziną zmarłego a jedynie z przedsiębiorcą uprawnionym do odebrania zwłok. Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż przynajmniej w tych wypadkach zastrzegał on przedmiotowe czynności do własnego wykonania wbrew woli przedsiębiorców pogrzebowych i jednocześnie wbrew woli osób uprawnionych do zorganizowania pochówku.

Za przypadki takie uznać zatem należy samowolne wykonanie czynności kosmetyki i ubrania zwłok w dniach 9 kwietnia 2009 roku, 5 września 2009 roku oraz 30 sierpnia 2010 roku w sytuacji, gdy przedsiębiorcą pogrzebowym odbierającym zwłoki był Grzegorz Szafranski. We wszystkich tych sytuacjach został on obciążony koniecznością zapłaty za wykonanie czynności „przygotowania zwłok do pochówku”. Również w przypadku wykonania usługi na rzecz przedsiębiorcy Wiktora Bigdowskiego w dniu 8 kwietnia 2009r., a potwierdzonego Fakturą VAT nr 27LW/2009, Adam Dubaniewicz wykonał automatycznie usługę „przygotowania zwłok do pochówku”. Takie postępowanie Adama Dubaniewicza następowało również wielokrotnie w przypadku, gdy przedsiębiorcą pogrzebowym, któremu zlecono zorganizowanie pochówku osoby zmarłej na terenie Szpitala był Henryk Madera. I tak np. w dniach

4.03.2009r. (faktura VAT nr 2LW/2009), 10.04.2009r. (faktura VAT nr 32LW/2009), 19.05.2009r. (faktura VAT nr 57LW/2009), 22.06.2009r. (faktura VAT nr 1/06/2009), 29.08.2009r. (faktura VAT nr 37/08/2009), 05.10.2009r. (faktura VAT nr 72/10/2009), 14.12.2009r. (faktura VAT nr 147/12/2009) Adam Dubaniewicz, kontaktując się jedynie z przedsiębiorcą pogrzebowym i wbrew jego woli wykonał usługę przygotowania zwłok do pochówku, w zakres której wchodziło również wykonanie czynności ubrania oraz kosmetyki zwłok. Łącznie w ciągu 2010 roku wykonał takie usługi i obciążył on Henryka Madere opłatą za ich wykonanie w 47 przypadkach.

Opisane powyżej zachowania nie miały charakteru incydentalnego, lecz były stałą praktyką, stosowaną w szczególności do określonych podmiotów gospodarczych. Tak bowiem, jak wynika z treści oświadczeń przedstawionych w toku postępowania przez przedsiębiorców pogrzebowych współpracujących z Adamem Dubaniewiczem, - Henryka Madery oraz przedsiębiorcy prowadzącego Zakład Usług Pogrzebowych i Kamieniarskich „Szarfa”- czynności te wykonywane były automatycznie a uiszczenie opłat za ich wykonanie było warunkiem wydania ciał przedsiębiorcom.

Mając powyższe na uwadze uznać należy, iż, Adam Dubaniewicz nadużył posiadanej przez siebie pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosekteryjnych wobec zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej poprzez uniemożliwianie przedsiębiorcom wykonującym usługi pogrzebowe odbioru tych zwłok bez uprzedniego uregulowania opłat związanych z czynnościami ubrania zwłok, kosmetyki zwłok i złożenia zwłok, które samowolnie wykonywał ww. przedsiębiorca. Stało się to poprzez wykorzystanie uzyskanej na rynku usług prosekteryjnych pozycji monopolistycznej zapewniającej mu każdorazową i priorytetową możliwość wykonania wobec osób zmarłych na terenie szpitala nie tylko czynności prosekteryjnych, ale także czynności stanowiących już przygotowanie do pochówku, a zatem czynności pogrzebowych. Adam Dubaniewicz wykonując powyższe usługi automatycznie, w przypadku gdy całość pochówku zlecona była do wykonania zewnętrznym zakładom pogrzebowym, pobierając za nie opłaty i uzależniając wydanie zwłok od ich uiszczenia doprowadził do przesunięcia na jego rzecz części popytu za ich dokonanie. Owo przesunięcie popytu dokonało się jednak nie dzięki obiektywnym mechanizmom rynkowym lecz na skutek zastosowanego przymusu. W konsekwencji Adam Dubaniewicz nie dając swoim konkurentom możliwości wykonania samodzielnie przedmiotowych czynności, zdominował część rynku usług pogrzebowych świadczonych na rzecz osób zmarłych w szpitalu. Jak wynika z materiału dowodowego zgromadzonego w aktach sprawy, w toku 2009 jego udział w subryнку usług ubrania oraz kosmetyki zwłok osób zmarłych na terenie szpitala wyniósł 67,18 procent a zatem był znaczny. Bezsprzeczne jest także, iż usługę złożenia zwłok wykonał on w każdym przypadku śmierci osoby na terenie Szpitala, to jest w 100% przypadków. W tym zakresie zatem stał się monopolistą. Podkreślić przy tym należy, iż brak jest obiektywnego uzasadnienia dla takiego działania. Przedsiębiorcy pogrzebowi dysponują bowiem możliwościami wykonywania ww. czynności we własnym zakresie. Nie są to czynności specjalistyczne (do takich można by zaliczyć czynności prosekteryjne), więc do ich przeprowadzania nie są wymagane szczególne kompetencje. Uznać przy tym należy, iż Adam Dubaniewicz wykonując samowolnie powyżej wymienione usługi, a przez to prowadząc na terenie prosektorium przyszpitalnego zakazaną działalność pogrzebową, nie tylko naruszył obowiązującą go umowę, ale również dopuścił się eksploatacji swoich kontrahentów poprzez narzucanie im świadczenia odpłatnych usług. Takie zachowanie wykluczyło również konkurencję cenową w omawianym zakresie. Wskazać także należy, iż powyżej opisane zachowanie przedsiębiorcy naruszało interesy

konsumentów poprzez nieszanowanie ich woli wykonania usługi pogrzebowej w całości przez dany podmiot oraz przeciwdziałano w tym zakresie konkurencji cenowej.

Jednocześnie wskazać należy, iż czynności ubrania zwłok, kosmetyki zwłok oraz złożenia zwłok Adam Dubaniewicz wykonywał aż do czasu zaprzestania prowadzenia działalności gospodarczej na terenie przedmiotowego prosektorium, to jest do dnia 31 sierpnia 2010 roku. Mając powyższe na uwadze uznać należało, iż z dniem 1 września 2010 roku zaprzestał on stosowania zarzuconej mu praktyki.

Z powyższych względów Prezes Urzędu w punkcie I sentencji decyzji uznał, iż Adam Dubaniewicz prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „JAŚMIN” Usługi Pogrzebowe Adam Dubaniewicz w Gryfowie Śląskim nadużył pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosektoryjnych wobec zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej poprzez uniemożliwianie przedsiębiorcom wykonującym usługi pogrzebowe odbioru tych zwłok bez uprzedniego uregulowania opłat związanych z czynnościami ubrania zwłok, kosmetyki zwłok i złożenia zwłok, które samowolnie wykonywał oraz stwierdził zaniechanie jej stosowania z dniem 1 września 2010 roku.

3.7.

Zarzut naruszenia art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...) na skutek bezpośredniego narzucania nieuczciwych cen poprzez pobieranie od odbierających ciała osób zmarłych na terenie Powiatowego Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim opłaty administracyjnej, opłaty z tytułu wydania zwłok po godzinach pracy oraz opłaty z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy.

Stosownie do art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...) nadużywanie pozycji dominującej polega m.in. na bezpośrednim narzucaniu nieuczciwych cen, w tym cen nadmiernie wygórowanych lub innych warunków zakupu lub sprzedaży towarów. Aby zatem uznać praktykę z art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...) za ograniczającą konkurencję, przedsiębiorca musi spełnić dwie przesłanki :

- a) posiadać pozycję dominującą na rynku,
- b) narzucać ceny nieuczciwe.

Jak wykazano wyżej w pkt. Adam Dubaniewicz posiada pozycję dominującą na lokalnym rynku świadczenia usług prosektoryjnych wobec zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej.

Tym samym spełniona została pierwsza z przesłanek niezbędnych do stwierdzenia praktyki z art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie (...).

Odnosnie drugiej przesłanki, tj. narzucania cen nieuczciwych, wskazać należy, iż pojęcie to ma charakter szerszy od pojęcia ceny nadmiernie wygórowanej i rażąco niskiej. Jak wskazał Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 25 maja 2004 roku (sygn. akt III SK 50/04) wykładnia art. 8 ust. 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów (obecnie art. 9 ust. 2 pkt 1 ustawy), uwzględniająca cele tej ustawy i cały kontekst normatywny przepisu prowadzi do wniosku, iż pojęcie „ceny nieuczciwej” nie można zawęzić do pojęcia ceny nadmiernie wygórowanej. Istotą stosowania praktyki polegającej na nadużywaniu pozycji dominującej poprzez bezpośrednie lub pośrednie narzucanie nieuczciwych cen, jest naruszenie zasady ekwiwalentności zapisanej w treści art. 9 ust.2

pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów. Uznaje się również, iż ceną nieuczciwą jest cena sprzeczna z przepisami prawa. W wyroku z dnia 9 czerwca 2004 roku Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów wskazał, iż żądanie przez przedsiębiorcę opłaty przesyłowej wbrew rozstrzygnięciu zawartemu w prawomocnym wyroku oraz postanowieniom umowy należy zakwalifikować jako cenową praktykę monopolistyczną polegającą na bezpośrednim narzucaniu nieuczciwej ceny. (sygn. akt XVII Ama 38/03, Wok. 2005, NT 7-8, s.102). Ponadto ceną nieuczciwą określa się cenę ustaloną w sprzeczności z dobrymi obyczajami kupieckimi rozumianymi jako normy postępowania polecające nienadużywanie w stosunku do słabszego uczestnika obrotu posiadanej przewagi kontraktowej (wyrok Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów z dnia 22 stycznia 2003 r. sygn. akt XVII Ama 12/02).

Ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego wynika, iż Adam Dubaniewicz, w każdym wypadku przekazywania ciał osób zmarłych na terenie Szpitala osobom uprawnionym do zorganizowania pochówku obciąża ich obowiązkiem zapłaty opłaty administracyjnej. Jak wskazał w toku postępowania ma ona za zadanie pokryć koszty utrzymania najmowanego prosektorium. Ponadto, w przypadku wykonywania usługi wydania zwłok z terenu prosektorium w dniach wolnych od pracy lub po godzinach pracy również obciąża on odbiorców z tego tytułu dodatkowymi kosztami. Pobieranie powyższych opłat uzasadnia koniecznością pokrycia kosztu dojazdu do prosektorium, amortyzacji pojazdu, własnego wynagrodzenia.

W tym miejscu wskazać należy, iż zgodnie z art. 6 ust.1 ustawy z dnia 30 sierpnia 1991 roku o zakładach opieki zdrowotnej (Dz.U. z 2008r., Nr 164, poz. 1027 t.j. ze zm.), zakład opieki zdrowotnej udziela świadczeń zdrowotnych bezpłatnie, za częściową odpłatnością lub odpłatnie na zasadach określonych w ustawie, w przepisach odrębnych lub w umowie cywilnoprawnej. Po myśli natomiast art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 2004 roku o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych, do korzystania ze świadczeń opieki zdrowotnej mają prawo świadczeniobiorcy wymienieni w przepisach ustawy. Są to m.in. osoby objęte powszechnym, obowiązkowym, jak i dobrowolnym ubezpieczeniem zdrowotnym. Zgodnie z art. 33 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej publiczny zakład opieki zdrowotnej udziela świadczeń zdrowotnych finansowanych ze środków publicznych osobom ubezpieczonym oraz innym osobom, uprawnionym do tych świadczeń na podstawie odrębnych przepisów, nieodpłatnie, za częściową odpłatnością lub całkowitą odpłatnością. Zakres obowiązków ciężących na szpitalu w razie śmierci pacjenta na jego terenie określa art. 25a ust. 1 ustawy o zakładach opieki zdrowotnej, który wskazuje, iż w takim wypadku szpital ma obowiązek należycie przygotować zwłoki osoby zmarłej w szpitalu w celu ich wydania osobom uprawnionym do ich pochowania. Ponadto, po myśli art. 25a ust. 2 tej ustawy, Minister właściwy do spraw zdrowia określi w drodze rozporządzenia sposób postępowania szpitala w razie śmierci pacjenta oraz zakres czynności należących do obowiązków szpitala związanych z przygotowaniem zwłok pacjenta do wydania osobom uprawnionym do ich pochowania, uwzględniając konieczność zachowania godności należnej zmarłemu. Na podstawie art. 25a ust. 2 ww. ustawy wydane zostało Rozporządzenie Ministra Zdrowia z dnia 31 października 2006 roku w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu (Dz.U. Nr 203, poz. 1503). Jak wskazuje § 1 Rozporządzenia, określa ono sposób postępowania szpitala w razie śmierci pacjenta, oraz zakres czynności należących do obowiązków szpitala związanych z przygotowaniem zwłok osoby zmarłej do wydania osobom uprawnionym do ich pochowania. Po myśli § 5 ust. 1 oraz § 6 ust. 1 do czynności tych zalicza się przechowanie zwłok osoby zmarłej w chłodni nie dłużej niż przez 48 godzin, umycie, ubranie i wydanie zwłok osobie uprawnionej do ich pochowania w stanie zapewniającym zachowanie godności należnej osobie zmarłej. Z powyższych rozważań wynika, iż

wszelkie powyżej wymienione czynności powinny być wykonane przez szpital nieodpłatnie. Takie rozumienie powyżej przytoczonych przepisów potwierdza również znajdujące się w aktach sprawy stanowisko wyrażone przez Ministerstwo Zdrowia Departament Organizacji Ochrony Zdrowia. Wskazuje się w nim wprost, iż przepisy ww. Rozporządzenia Ministra Zdrowia obligują szpital do wykonania w sposób nieodpłatny czynności umycia, ubrania i wydania zwłok oraz do takiegoż przechowania zwłok osób zmarłych przez pierwsze 48 godzin od daty zgonu (karta: 202-203).

Jak wynika ze stanu faktycznego niniejszej sprawy Powiatowe Centrum Zdrowia sp. z o.o., z siedzibą w Lwówku Śląskim zleciło wykonanie części obowiązków ciężących na niej z mocy prawa Adamowi Dubaniewiczowi. Do czynności tych zaliczono m.in. wydanie zwłok osobie uprawnionej z zachowaniem godności należytej osobie zmarłej, przewiezienie zwłok z terenu prowadzenia działalności przez zleceniodawcę do prosektorium w ciągu dwóch godzin od chwili zawiadomienia oraz przechowanie w chłodni zwłok osoby zmarłej na terenie prowadzenia działalności przez Zleceniodawcę nie dłużej niż 48 godzin. W umowie zawartej pomiędzy przedsiębiorcami wskazano, iż zlecenie dotyczyło wykonywania powyższych usług całodobowo i w dni wolne od pracy. Tym samym Adam Dubaniewicz przyjął na siebie zobowiązanie do bezpłatnego przechowywania i wydawania ciał osób zmarłych na terenie Szpitala. Pobieranie zatem przez niego opłaty administracyjnej oraz opłaty z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy lub po godzinach pracy jest sprzeczne nie tylko z zawartą umową ale przede wszystkim z ww. przepisami ustawy o zakładach opieki zdrowotnej oraz rozporządzenia Ministra Zdrowia w sprawie postępowania ze zwłokami osób zmarłych w szpitalu. **Uznać bowiem należy, iż pobieranie od osób uprawnionych do pochówku opłat administracyjnej jest w rzeczywistości pobieraniem opłaty z tytułu przechowania zwłok w chłodni.** Także pobieranie przez Adama Dubaniewicza opłat z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy lub po godzinach pracy jest sprzeczne z treścią § 6 ust. 1 rozporządzenia Ministra Zdrowia to jest zakazem pobierania opłat z tytułu wydania zwłok. Podkreślić również należy, iż, jak wynika z ustalonego w sprawie stanu faktycznego, Adam Dubaniewicz uzależniał wydanie zwłok przedsiębiorcom pogrzebowym od uprzedniego uiszczenia ww. opłat. Na taką okoliczność wskazywali w toku postępowania Andreas Sonntag, Zakład Usług Pogrzebowych „Anubis”, Henryk Madera czy Zakład Usług Pogrzebowych i Kamieniarskich „Szarfa” (karta:, 188, 199, 234, 251) W szczególności Andreas Sonntag wskazał, iż po zgłoszeniu się po odbiór zwłok w pierwszej kolejności musiał uregulować opłaty na rzecz Adama Dubaniewicza. Z treści zgromadzonych faktur wynika również, iż Adam Dubaniewicz stosował przedmiotowe opłaty każdorazowo wobec konsumentów, jeśli to oni odbierali zwłoki z prosektorium. Podnieść przy tym należy, iż nie zasługują na uwzględnienie argumenty przedsiębiorcy wskazujące na konieczność pokrycia przez niego z ww. kategorii opłat dodatkowych kosztów przyjazdu do prosektorium, wynagrodzenia czy też kosztów wynajmowania prosektorium. Tak bowiem, przedsiębiorca ten uzyskuje już przychody z tytułu prowadzenia działalności na terenie przedmiotowego prosektorium, które wyrażają się m.in. w ustalonym z Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. w Lwówku Śląskim wynagrodzeniu za zleczone mu czynności. Uznać należy, iż umówione wynagrodzenie, nie tylko miało za zadanie pokryć koszty prowadzonej przez Adama Dubaniewicza racjonalnej działalności gospodarczej ale również zawierać w sobie zysk. Tym samym uzasadnienie na które powołał się w toku postępowania przedsiębiorca uznać należy za bezzasadne dla dopuszczalności pobierania przez niego dodatkowych, sprzecznych z przepisami prawa opłat.

Mając powyższe na uwadze, zdaniem Prezesa Urzędu, Adam Dubaniewicz nadużył posiadanej przez siebie pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosektoryjnych wobec zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp.

z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej poprzez pobieranie od odbierających te zwłoki opłaty administracyjnej, opłaty z tytułu wydania zwłok po godzinach pracy oraz opłaty z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy. Stało się to poprzez wykorzystanie uzyskanej na rynku usług prosektoryjnych pozycji monopolistycznej zapewniającej mu wyłączny dostęp do ciał osób zmarłych na terenie Szpitala. Umożliwiło to eksploatację konsumentów oraz przedsiębiorców pogrzebowych z nim współpracujących poprzez pobieranie od nich nieuczciwych cen to jest cen sprzecznych z przepisami prawa. W ten sposób jednocześnie Adam Dubaniewicz zapewnił sobie dodatkowy zysk.

Z powyższych względów Prezes Urzędu w punkcie II sentencji decyzji uznał, iż Adam Dubaniewicz prowadzący działalność gospodarczą pod nazwą „JASMIN” Usługi Pogrzebowe Adam Dubaniewicz w Gryfowie Śląskim nadużył pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosektoryjnych wobec zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej poprzez pobieranie od odbierających te zwłoki opłaty administracyjnej, opłaty z tytułu wydania zwłok po godzinach pracy oraz opłaty z tytułu wydania zwłok w dni wolne od pracy.

3.8.

Zarzut naruszenia art. 9 ust. 1 to jest nadużywania pozycji dominującej na lokalnym rynku świadczenia usług prosektoryjnych na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej w wyniku prowadzenia działalności akwizycyjnej wykonywanych usług pogrzebowych poprzez wywieszenie cennika tych usług na terenie wyżej wymienionego prosektorium.

Stosownie do art. 83, w związku z art. 84 ustawy o ochronie (...), w sprawach w niej nieuregulowanych, do postępowania przed Prezesem Urzędu stosuje się – z wyłączeniem spraw dotyczących dowodów – przepisy Kodeksu postępowania administracyjnego. Z kolei dyspozycja art. 105 § 1 k.p.a. stanowi, iż organ administracji państwowej wydaje decyzję o umorzeniu postępowania, gdy postępowanie z jakiegokolwiek przyczyny stało się bezprzedmiotowe. Umorzenie postępowania na tej podstawie jest obligatoryjne, co oznacza, iż ustalenie przesłanki bezprzedmiotowości postępowania stwarza obowiązek zakończenia postępowania w danej instancji przez jego umorzenie, ponieważ brak jest podstaw do rozstrzygnięcia sprawy co do jej istoty. Dalsze prowadzenie postępowania w takim przypadku stanowiłoby o jego wadliwości, mającej istotny wpływ na wynik sprawy.

Jak wskazywano już powyżej Adam Dubaniewicz posiada pozycję dominującą na lokalnym rynku świadczenia usług prosektoryjnych na terenie prosektorium położonego w Lwówku Śląskim na działce nr 172/8 przy ul. Kościelnej. W niniejszym postępowaniu ww. przedsiębiorcy został postawiony zarzut nadużywania posiadanej pozycji dominującej poprzez prowadzenie działalności akwizycyjnej wykonywanych usług pogrzebowych poprzez wywieszenie cennika tych usług na terenie wyżej wymienionego prosektorium. Istotnym jest, iż zgodnie z art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie (...) zakazane jest nie posiadanie pozycji dominującej, ale jej nadużywanie, czyli oddziaływanie na interesy konkurentów, kontrahentów lub konsumentów w stopniu niemożliwym do zaistnienia w przypadku gdyby podejmujący je przedsiębiorca działał w warunkach konkurencji.

W świetle poczynionych ustaleń faktycznych bezspornym jest, iż w istocie na terenie przedmiotowego prosektorium od dnia 1.03.2009 roku do września 2009 roku, w pomieszczeniu biurowym, wywieszony był cennik usług świadczonych przez Adama Dubaniewicza, w którym widniały m.in. pozycje wskazujące na wysokość cen poszczególnych wykonywanych przez niego czynności pogrzebowych. Takie zachowanie mogłoby zostać uznane za nadużywanie posiadanej pozycji dominującej, gdyby można przypisać mu skutek nadużywania to jest gdyby uznać, iż jest ono zachowaniem antykonkurencyjnym lub eksploatacyjnym.

Zdaniem Prezesa Urzędu, biorąc pod uwagę ustalony w sprawie stan faktyczny, uznać należy, iż Adam Dubaniewicz poprzez wyżej opisane działanie nie naruszył przepisów ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Tak bowiem, prowadzenie w najmowanym prosektorium akwizycji oferowanych usług pogrzebowych, mogłoby prowadzić do skutków antykonkurencyjnych, gdyby powodowało zakłócenie konkurencji na rynku usług pogrzebowych świadczonych wobec zwłok osób zmarłych na terenie Szpitala. Jak wynika jednak ze zgromadzonego materiału dowodowego w okresie, w którym w pomieszczeniu biurowym wywieszony był cennik, Adam Dubaniewicz wykonał jedynie 1 pochówek takiej osoby przy jednoczesnym wykonaniu usług prosektoryjnych wobec aż 109 ciał. Uznać zatem należy, iż wywieszenie cennika nie miało żadnego wpływu na wybór konsumentów odnośnie przedsiębiorcy, któremu zlecali dokonanie pochówku. Podnieść również należy, iż zarzucane Adamowi Dubaniewiczowi zachowanie nie naruszało przepisów ustawy o zakładach opieki zdrowotnej. Zgodnie bowiem z treścią art. 1 ust. 4 tej ustawy zakład opieki zdrowotnej ani inne podmioty na terenie zakładu opieki zdrowotnej nie mogą prowadzić działalności uciążliwej dla pacjenta lub przebiegu leczenia albo innej działalności, która nie służy zaspokajaniu potrzeb pacjenta i realizacji jego praw, w szczególności reklamy lub akwizycji skierowanych do pacjenta oraz działalności polegającej na świadczeniu usług pogrzebowych. Podkreślić trzeba, iż zakaz prowadzenia działalności akwizycyjnej usług pogrzebowych dotyczy jedynie terenu zakładu opieki zdrowotnej. W niniejszej sprawie Adam Dubaniewicz najmował lokal, znajdujący się poza strukturą Szpitala. Nie można mu zatem czynić zarzutu eksploatacji posiadanej na jego terenie pozycji monopolistycznej.

W tym stanie rzeczy nie sposób uznać aby Adam Dubaniewicz nadużył pozycji dominującej - a skoro tak, postępowanie antymonopolowe oparte na zarzucie naruszenia przez niego art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie (...) uznać należało za bezprzedmiotowe.

W konsekwencji Prezes Urzędu w pkt. IV Decyzji na podstawie art. 105 § 1 k.p.a. w związku z art. 83 ustawy o ochronie umorzył postępowanie w ww. zakresie.

4. Kara pieniężna.

Zgodnie z art. 106 ust. 1 pkt 1 ustawy o ochronie (...) Prezes Urzędu może nałożyć na przedsiębiorcę, w drodze decyzji karę pieniężną w wysokości nie większej niż 10% przychodu osiągniętego w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, jeżeli przedsiębiorca ten, choćby nieumyślnie dopuścił się naruszenia zakazu określonego m.in. art. 9. Pod pojęciem przychodu rozumie się przychód uzyskany w roku podatkowym poprzedzającym dzień wszczęcia postępowania na podstawie ustawy, w rozumieniu obowiązujących przedsiębiorcę przepisów o podatku dochodowym (art. 4 pkt 15 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów).

Ustawa o ochronie konkurencji i konsumentów wprowadziła zasadę fakultatywności kar nakładanych przez Prezesa Urzędu na przedsiębiorców, którzy dopuścili się naruszenia zakazu stosowania praktyk ograniczających konkurencję.

Prezes Urzędu wydając decyzję o nałożeniu kary pieniężnej działa zatem w ramach uznania administracyjnego co oczywiście nie jest równoznaczne z dowolnością. W tym zakresie kieruje się on zasadą równości i proporcjonalności. Rozważając kwestię nałożenia kary organ antymonopolowy musi wziąć pod uwagę, czy w danych okolicznościach sprawa konieczne albo celowe jest jej nałożenie, a jeżeli tak, to w jakiej wysokości kara spełni założone funkcje. Przy ustalaniu wysokości kar pieniężnych, o których mowa w art. 106-108 ustawy o ochronie (...), Prezes Urzędu powinien wziąć pod uwagę w szczególności okres, stopień oraz okoliczności uprzedniego naruszenia przepisów ustawy (art. 111 ww. ustawy).

W ocenie Prezesa Urzędu na wysokość kary musi mieć także wpływ stopień zagrożenia lub naruszenia interesu publicznoprawnego stosowanymi praktykami ograniczającymi konkurencję.

W judykaturze wskazuje się, że w przypadku kar za stosowanie praktyk ograniczających konkurencję przesłankami, które należy brać pod uwagę, są: potencjał ekonomiczny przedsiębiorcy, skutki praktyki dla konkurencji lub kontrahentów, odpuszczalny poziom kary wynikający z przepisów ustawy oraz cele jakie kara ma osiągnąć (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 27 czerwca 2000 r., sygn. akt I CKN 793/98).

Jako podstawę obliczenia kar w niniejszej sprawie przyjęto przychód osiągnięty przez Adama Dubaniewicza w roku rozliczeniowym poprzedzającym rok nałożenia kary, tj. 2009, który wynosił (...) zł.

Podkreślenia wymaga, iż kara pieniężna ma na celu zniechęcenie przedsiębiorców do naruszania przepisów ustawy. Kara ta ma charakter fakultatywny, jednakże zważywszy na jej prewencyjną, represyjną i dyscyplinującą funkcję, nałożenie kary w niniejszej sprawie jest zdaniem Prezesa Urzędu w pełni uzasadnione. Powyższy pogląd Prezes Urzędu wywodzi ze względu na znaczną dolegliwość zarzucanej przedsiębiorcy praktyki zarówno dla przedsiębiorców jak i pośrednio dla konsumentów, którzy z jednej strony na skutek ograniczenia konkurencji nie mogli skorzystać z jej potencjalnych dobroczynnych skutków w postaci chociażby wyższej jakości lub niższej ceny wykonywanych wobec ciał osób zmarłych usług ubrania, kosmetyki zwłok oraz ich złożenia, z drugiej zaś obligowani byli do ponoszenia dodatkowych bezprawnych opłat.

W punkcie I sentencji niniejszej decyzji stwierdzono, iż Adam Dubaniewicz zachowaniem polegającym na uniemożliwianiu przedsiębiorcom wykonującym usługi pogrzebowe odbioru zwłok osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim bez uprzedniego uregulowania opłat związanych z czynnościami ubrania zwłok, kosmetyki zwłok i złożenia zwłok, i samowolnym ich wykonywaniu dopuścił się naruszenia zakazu określonego w art. 9 ust. 1 ustawy o ochronie (...).

Prezes Urzędu zaliczył przedmiotową praktykę Adama Dubaniewicza do poważnych naruszeń prawa antymonopolowego, gdyż należy ona do praktyk antykonkurencyjnych nienazwanych tzw. praktyk ograniczających konkurencję, tj. praktyk zapobiegających skutecznej konkurencji przez ograniczenie swobody działania konkurentów oraz z uwagi na to, że przedsiębiorca pokrywał swą działalnością cały rynek usług prosektoryjnych wykonywanych wobec osób zmarłych na terenie szpitala w Lwówku Śląskim, co umożliwiło mu zdominowanie części rynku usług pogrzebowych świadczonych na rzecz tych osób. Praktyki te uderzały w aktualną bądź potencjalną konkurencję jako że uniemożliwiały lub utrudniały jej rozwój na danym rynku. Jednocześnie Prezes Urzędu miał na uwadze jednak fakt, iż zastrzeżenie przez Adama Dubaniewicza do własnego wykonania czynności ubrania oraz kosmetyki zwłok osób zmarłych na terenie Szpitala nie miało charakteru bezwzględnie. Kierując się naturą

przedmiotowego naruszenia Prezes Urzędu ustalił kwotę wyjściową kary w wysokości 2 090,48 zł, co stanowi (...) % przychodu i (...) % maksymalnego wymiaru kary.

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu zważył, iż stosowane przez Adama Dubaniewicza praktyki miały charakter antykonkurencyjny i polegały na wykorzystaniu posiadanej pozycji monopolistycznej, w efekcie czego naruszony został interes publicznoprawny. Prezes Urzędu wymierzając karę wziął pod uwagę specyfikę rynku, to jest świadczenie specyficznego rodzaju usług na rzecz konsumentów znajdujących się w trudnej osobistej sytuacji, na którym nastąpiło naruszenie konkurencji, jako okoliczność przemawiająca za podwyższeniem wymiaru kary. Powyższe okoliczności spowodowały podwyższenie kwoty wyjściowej o (...)_% to jest o kwotę 418,10 zł, do kwoty 2 508,58 zł stanowiącej kwotę bazową dla dalszego ustalania wysokości kary.

Prezes Urzędu wziął także pod uwagę okres trwania stwierdzonego naruszenia, który był znaczny, bo półtoraroczny i z tego powodu otrzymaną kwotę bazową zwiększono o 10 % to jest do kwoty 2 759,44 zł

Obliczając karę organ antymonopolowy postanowił wziąć także pod uwagę okoliczności obciążające oraz łagodzące, stanowiące ocenę podmiotowej strony czynu przedsiębiorcy. Po stronie okoliczności obciążających, które wpłynęły na wymiar kary w niniejszej sprawie wzięto pod uwagę umyślność stwierdzonego naruszenia. Prezes Urzędu nie dopatrywał się okoliczności łagodzących. Wskazać bowiem należy, iż zaniechanie stosowania zarzuconych praktyk było wynikiem ogólnego wycofania się przez Adama Dubaniewicza ze świadczenia usług prosektoryjnych, nie zaś wszczęcia postępowania antymonopolowego.

Przy uwzględnieniu sumarycznego wpływu ww. okoliczności uznano, iż spowodują one podwyższenie otrzymanej powyżej kwoty o 20%, do kwoty 3 311,33 zł (słownie: trzy tysiące trzysta jednaście złotych trzydzieści trzy grosze).

Jednocześnie w punkcie II sentencji decyzji stwierdzono, iż Adam Dubaniewicz nadużył pozycji dominującej na wyżej opisanym rynku w wyniku bezpośredniego narzucania nieuczciwych cen poprzez pobieranie od odbierających zwłoki osób zmarłych w Powiatowym Centrum Zdrowia sp. z o.o. z siedzibą w Lwówku Śląskim opłaty administracyjnej, opłaty z tytułu wydania zwłok po godzinach pracy oraz opłaty z tytułu wydania zwłok w dni wolne od prac co jest sprzeczne z art. 9 ust 2 pkt 1 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów.

Prezes Urzędu zaliczył przedmiotową praktykę Adama Dubaniewicza do innych naruszeń prawa antymonopolowego, gdyż należy ona do praktyk eksploatacyjnych. Praktyki te polegają na wyzyskaniu innych uczestników rynku, w niniejszym przypadku poprzez narzucanie im nieuczciwych cen. Przypisana przedsiębiorcy praktyka w szczególności sposobem uderzała w interesy konsumentów znajdujących się w trudnej osobistej sytuacji.

Kierując się naturą przedmiotowego naruszenia Prezes Urzędu ustalił kwotę wyjściową kary w wysokości 570,13 zł, co stanowi (...) % przychodu i (...) % maksymalnego wymiaru kary.

Ustalając wymiar kary pieniężnej Prezes Urzędu zważył, iż stosowana przez Adama Dubaniewicza praktyka polegała na wykorzystaniu posiadanej pozycji monopolistycznej, w efekcie czego naruszony został interes publicznoprawny. Polegała ona na czerpaniu korzyści z tytułu bezprawnie pobieranych opłat, co naruszało wprost interes kontrahentów i konsumentów. Prezes Urzędu wymierzając karę wziął pod uwagę specyfikę rynku, na którym nastąpiło naruszenie konkurencji jako okoliczność przemawiająca za podwyższeniem wymiaru kary. Uderzała ona bowiem bezpośrednio w

konsumentów zaliczanych do grupy szczególnie wrażliwej, znajdujących się w trudnej sytuacji osobistej, którzy byli zmuszeni okolicznościami faktycznymi do korzystania z usług Adama Dubaniewicza. Powyższe okoliczności spowodowały podwyższenie kwoty wyjściowej o 20% to jest o kwotę 114,03 zł, do kwoty 684,16 zł stanowiącej kwotę bazową dla dalszego ustalania wysokości kary.

Prezes Urzędu wziął także pod uwagę okres trwania stwierdzonego naruszenia, który nie był znaczny, trwał krócej niż rok i nie wpłynął na wysokość wymierzanej kary

Obliczając karę organ antymonopolowy postanowił wziąć także pod uwagę okoliczności obciążające oraz łagodzące, stanowiące ocenę podmiotowej strony czynu przedsiębiorcy. Po stronie okoliczności obciążających, które wpłynęły na wymiar kary w niniejszej sprawie wzięto pod uwagę umyślność stwierdzonego naruszenia. Jednocześnie Prezes Urzędu nie dopatrył się okoliczności łagodzących.

Przy uwzględnieniu sumarycznego wpływu ww. okoliczności uznano, iż spowodują one podwyższenie otrzymanej powyżej kwoty o 20 %, do kwoty 820,99 zł (słownie: osiemset dwadzieścia złotych dziewięćdziesiąt dziewięć groszy).

Za naruszenie powyższych zakazów, to jest stosowanie praktyki opisanej w punkcie I oraz II sentencji decyzji Prezes Urzędu postanowił nałożyć na przedsiębiorcę jedną karę stanowiącą sumę kar za poszczególne zachowania w wysokości 4 132,32zł (słownie: cztery tysiące sto trzydzieści dwa złote, trzydzieści dwa grosze). Mając powyższe na uwadze, orzeczono jak w punkcie IV decyzji.

Zgodnie z art. 112 ust. 3 ustawy o ochronie konkurencji i konsumentów karę pieniężną należy uiścić w terminie 14 dni od dnia uprawomocnienia się niniejszej decyzji na konto Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Warszawie: **NBP O/O Warszawa 51101010100078782231000000**.

Stosownie do treści art. 81 ust. 1 ustawy o ochronie (...), w związku z art. 479²⁸ § 2 k.p.c. – od niniejszej decyzji przysługuje odwołanie do Sądu Okręgowego w Warszawie - Sądu Ochrony Konkurencji i Konsumentów - w terminie dwutygodniowym od dnia jej doręczenia, za pośrednictwem Prezesa Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów Delegatura we Wrocławiu.

Otrzymuje :

Adam Dubaniewicz
Ubocze 71
59-620 Gryfów Śląski